

خواهني ټيټياز
د. څه مشد څه پلهری
سه رڼوسه تر
کريم حسامی

سرده می نوی

روژنامه یی کجی سیاسی - فرهنگي کومه لایه تی

P.O.BOX 7066
16407 KISTA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2
ISSN 0284-3412

نرخي ۱۰ کروټي سوسه

سرموهر ديسمبر ۱۹۸۷

ژماره ۲۳

سالی دووهم

ريگای نوکتوبه دريژهي ههيه

مخاشايل گورباچوف گوتی : "ريگای
ټيمه ريگایيکی مهن و پر له خوازه پټچه
به ۱۰ کاري نه لنگولمده و به يکی گورت و
سرپيتي نتي به کی و سري ليدنه کی ۱۰۰
ټيمه تمدا بهک ميژوومان ههيه ، شهوش
ميژووتيمه قمت ناگهريتموه ۱۰ شهو ميژووه
ههر ههستیکي بزواند بي ، ميژووي ټيمه
به و لای ټيمه به نرخه ۱۰ نه برژو ټيمه
تماشاي روزه گانی شوکتوبه دهگهين که
دنیای رانه گاند و لهواند اهم پاليتشي
به عنوي و هم دهری به شهرمون دمدژو
زيندهوه ۱۰ ههروهک لينين ديمگوت : " پاش
سرهگهوني فيوزيه شورش به خيترایيکی
باوهر بي نکرانو بهرهو پش روټشت .
ټول ۲

به ټيمه ۷۰ ساله شوژني معزني
شوکتوبه رهوه ، له لایين کوميتيه ناومدی
همزي کومونستي بهگيتي سوکيتي بهوه
۱۸۷هيزب و ريکخواه ، له ۱۱۹ اولاسي
ههياوه بو بهعداري له شاهنگي شم جهژو
نه بهزهها بانگه کرابوون .
له کونپونوهوي روزه دوری مانگسي
نوقممهرا ، کلهوه بوتهوه پلگه هاتبوو ،
مخاشايل گورباچوف سکرتريري گشتي جهز
بي کومونستي بهگيتي سوکيتي ونار
بکی گرنگي پيشکيتش کرد که ناشتاش
بوته جهگای سهرنج و ليکولينهوهي کوژو
کومعهل سياسيگانی جهان و دهرگا راگه
بدهرهگانی سهرانسري دنيا .

وتاری بهکيتي چهپي تورکيا و کوردستاني تورکيا

ههفتا سال شخ پهری به سهر شهو شورشه
سازنه سوسپاليتي شوکتوبه دا گسه
سوللمتاني سوکيت له ژير سهرکرداييني
پارتي بولشويک و به سهروکا به يکی
لينين - ي مهن بهرپايان کرد .
چيدی گريکارو زهممتمگوشان بو بهگم
چار له ميژوودا کوتايي بان به دهه لاسي
چيني چهريشهر هيدار دهستان کرد به
شهاد ناني کوټه لگاييکی سوسپاليتي
نوي ، کوټه لگايهک دور له چهوسانهوه و
رنج خوارين دامهزراو له سهر پنجگسه ي
ژباني شازادو ناشتي ، نابورويه کسي
پلان گير (هخسه کيشراو) ، له سهر
که لاهوي رووسياي فيسهری کيمه "رشداد
سي گه لان " نار دهررا و دامهزرا نديسي
ټول ۴

روژنامه يی پراغدا شورگانی کوميتيه ناوم
ندي همزي کومونستي بهکيتي سوکيتي
له ژوماره بازده نوامبري خوټدا وتاری
" دسته ي نوينه رايي بهکيتي چهپي
تورکيا و کوردستاني تورکيا " ي له شاهه
نکی بيروموري ۷۰ ساله شوژني
شوکتوبه دا بلو کردهتموه ټيمه وهرگيژا
وهي شم وتاره معضنه بهر چاوي خوټيمه
راني بهريژي سهردمي نوي >
" هوالان . بهر لههوضو شت دهسهوي
سياسي پارتي کومونستي بهکيتي سوکيه
ت و سکرتريري گشتي ههتال گورباچوف
بهگم که شه ههلهبان بومان ريټله خست
له شاهنگي ۷۰ ساله شوکتوبه ي مهن و
لهو پلگه گهپننده ميژووي به دا بهعداري
ټول ۴

بو رژگاری کورده په نابه رهگان له تورکيا تي بکوشين

دهرهگوباسي ناخوش و سهرسي دار له تورکياوه دهگهين ههزاران
کوردي بي تاوان که لهره سياسي فاسيستي و شوکيتي حکومه شه
کورديکوټه گانی شيران و عيراق شاواره بوون ويژو رژگاري له بهردهستي
شهو ريژمانه ناچار بوون ديشتمان به جي بيلن و شاواره ي ههندهران
بن ، بو شهوي خوټيان بگه بيته شوروي ، هاتوونه تورکيا و لهوي گير
ساونهوه ، گه لنگه لهو کوردانه به ژن و مندالتهوه رايان کردوه ټول ژوربان
کهريوونه داوي قاچاخچيه بي ويژدانهگان و هدرجي ههبان بوه لي
بان وهرگرتوون بو شهوه له تورکياوه بيدانگه بيته شوروي ، پاشان خوټ
بان لي شاردوونهوه و بهره لايان کردوون .

ټوليسي تورکيا تا شتدا چمند جار کورده په نابه رهگاني گرتوه
و تهجولتي حکومتي شيراني داونهوه ټول شتداتش مهنري تهجول دا
نهوي کوردهگان به حکومته گانی شيران و عيراق ههرمه له ژبان و
چاره نووسي بان دهگا ، دهفهری کومهلتي نهتهوه بهکگرتوهگان و خاچو
سووي نتي نهتهوه يي ، که بهريسي پاراستني گيان و بهرپچوونسي
په نابهري سياسي و ليقه و ماوانی له نهستويه ، له شاست وهزي دژوار
و نالصار و مهنري داری ههزاران کوردي شاواره و ليقه و ماوا ، خوټيان
کيل کرده و بان چاره نووسي شهو خفکته بي تاوان و بي په نابه نجان
خستوته بهر ههل و مهنري فهزاو ددهره و شيوه گاري بوروگراسي و به
شهروټ و سهي راده بوټرن .

ولتاني شوروي ي روژشاواش ، به پټچه وانه ي قهراردای ۱۹۵۱ ي
زينقله باره ي په نابه ران و ليقه و ماوان ، لهم دواجي پاندا ههزاران
ندهره رمان خستوته بهر ريگای هاتني کورده شاوارهگان و به کردهوه
دهروازه ي ولتانه گانمان له سهر ههزاران خاو و خيتراني شاواره و بي
پهنا داخستوه .

شه نامه و نووسرا وانه ي به دهفهری روژنامه ي سهرده ي نوي ده
گهن ، شيرزيمي وهزي کورده شاواره گانی شيران و عيراق له تورکيا
نیشان ددهن .

ټول ۲

شم ژماره به دا :

- ۱- کورده و کوردستان ټول لاريږف
- ۲- شوژني شوکتوبه و ميژووي نوي
- ۳- شوژني سوسپاليتي و مافي گدان
- له ديار کورني چاره نووسي خوټ دا
- ۴- کوردستان له چاپه مهنه گاندا
- ۵- ټيمه و خوټنه ران
- ۶- گوتشي شمع
- ۷- ههوالايي داخدار

پاشماوي ل ۱

پو رژگاري كورده په نابه ركان له ۰۰

له توركان نشان ددهن ۰ معنسي ته خپل دانمونه و بارو دوځي ناللمباري ژيان و بهر تچوونيان ، به تايمت له زستان دا ، شرکتي گريگه و خيرا دهخا ته سرشاني ريڅخراو و کوژ و کومله سياسي و کولتوريه کاني کورده له شوروي که سو چاره سر کړندي وهزي دهر هاونيشتما - نانه ، راويزي جيدي بکن و هنگار هلمپنمونه .

فيدراستوني کومله کوردستانه کان له سويد تا ايشتا بناردني نامه نوينهر يو دهفتري کوملي نمنهوه په کگرتوه کان و خاچي سوور و کاربده ستاني حکومتني سويد ، داواي چاره سرکړندي وهزعي شو کوردانهي کورده که له ايران و عيرا - قهوه به ناچاري هاتونه تورکيا و خويان به پوليسي تورکيا و دهفتري کومله سي نمنهوه په کگرتوه کان تا ساندوه و ماره به کي دوور و دريژ لموي ماونمونه .

کوژ و کومل و مصلحنده کولتوري و سياسي کاني کوردي له شوروي ، پيوسته وهزعي ناللمباري شو هاونيشتمانانسه بختمه بهر چاو و له هر ريگايه کسهوه بويان دهگري سو بارمعي بهو کسورده ليمه وماوانه تي بکوشن .

با به نيکرايي له سرانسري شوروي ، يو بارمعي مادي و معنوي بهو کورده تاوارانهي که گيروده سياسي شيمي حکومته ديکتاتورانه کاني ايران و عراق بوون ، کاميانک وهري خمين و ريڅخراي نمنهوه په کگرتوه کان و کورو کومله ديموکراته کاني شوروي له وهزي دژواي نهران شاگدار بکمين .

بنگومان هيمنت و هنگاري کوژ و کوژ ماته کورديکان له شوروي دهواني لهو ۱۰۰ و معرجه دژواره دا ، دهفرياي هاو - نيشتمان کاني بکمو و هاو دهردي و پشتگيري و جواميري کوردايه تي و سروقايمي نشان بسدا .

" پو شاگداري "

تکايه شو برادرانهي نادرسيان دهگوردي ، نادرسي تازمي خويان يو دهفتري روزنامه بنميرن ، تالمکاتي خويدا روزنامه يان بگانه دست .

پاشماوي ل ۱

ريگاي نوکتوبر دريژي هديه

هلسوور پدمراني هلسي شو ، کريکارو - جوتيار بوون له جلي عسکرودا ۰۰۰۰۰۰ شورش فيوريه گه برترن چکي دا بده ستني نوکتوبر ۰۰ فيوريه به کورده هوه تين لهرمووني ديموکراسي راسته قيده بهر - وهدي سياسي کومه لاني خلتک سو - لهرموونک له له بارو دوځي ناويزي ده - سه لاني دوو لايه ندا ودمست هات ، فيور - به کريگرتين فوئاخي ميژوو بوو ، له ريگا گه بختن به شوشي نوکتوبر دا .

پاش ثعوي که ميخايل گورباچوف به دريژي باسي رووداوه کاني نيوان مانگي فيوريه و نوکتوبر دهکا و هوندي - باسي ليدين لهو دهوردا به جواني روون دهکا نه و دهلي : " شيوه بهر کورده وي ليدين و پوتشويه کان ، گوربي خياري شکل و شوي کورده ، برماري تاگتيکي و غيرمعي سا سي ، نمووني هه لکه وتوري دالاکتيکسي راسته قيده و بروراي دزي وشکه رويي سو که تضار مارکسيست ليدينسته کاني راسته قيده تاوا بلير دهکمنهوه و هه راوا کارده کمن ۰۰۰۰۰۰ .

گورباچوف پاش باس کړندي گريگي ربه رايه تي ليدين و مردي به ناوهختي شو و تشريره له بهر رووداوه کان و کومه لا - ني خلتک ، ده تي : " دهواني دواي مير - کي ليدين ، سالکاني ۲۰ و ۲۰ له ميژوي دهولمتي سوقيمه ندا ، چيگاي ناپه ده - هيه ، چونکه لهو سرده مينا درست کور - ني هوه تين کومه لنگاي سوسيالستي دنيا دهه بکرا ، شمه ههنگايي قاره مانا - نهو گريگه و ميژويي سو . گورباچوف له وتاري خويدا به دريژي باسي رووداوه کاني شو سرده مه دهکا که برتي بوون له :

مصلعي سمعني کړندي لات و نوکتورده نهوي نابوري و پيداکړندي هيري بهرگري و هرهوه پيدا بووني ناوکي بهر سو او بوچوون له سر مه سله کاني سياسي و نابوري له نيو کومه بهي ناوهندي و گيره شيوه هدي کادي ربه رايه تي خمين ، به سرکړدايمي تروتسکي که دواي بهرگري ليدين داواي ربه رايه تي هيداوه گورق .

گورباچوف گوتي : " تروتسکي و لايه نگره کاني لايان و ابو له هه و مرچسي گه ماروداني سرمايه داردا ، دهرماني بنديات ناسي سوسياليزم پتک ، نايه ، لهما سمي دهره وندا لايگري ، ناردي شورشو له سياسي نيو خودا ، له مصلحنده ستاني جوتياراني جه ساوه و شيوه بهر توه بهر ي عسکري بوون - تروتسکيزم وه تيکي سا سي که شيدبولوک و لايه نگره کاني له - لهما - به لام هه لوتيني خويان به و شوه زاراي قولمهي چم و زره شورشگيري دادميوشن .

گورباچوف پاش شوه که به وردی و به دريژي بارو دوځي شو سرده مه سوقيمت شي دهکا نهوه ، سرکوتن و چوونه پيش و کم و کورديکان دستنشان دهکا ، ديته سر باسي شيوه فردي بهرستي وي شيل کوردي ديموکراسي سوسيالستي له داله کاني ۱۳۰ و دهلي :

" هاورتيان ! شمه راسته ديکي تاله ، زهريني جيدي وه سوسياليزم و خمين گهوتوه ، شهي بهناشکرا باسي بکمين - شو باس کړنده بويه پيوسته تا شامجي ليديني - سوسياليزم به تهاوي پياده بگري - شدا له ميژوي شيمدا له سر ستالين باسيکي بهر فراوان هيه - گه به تي شو لمراده بهدر باسي و نياشي پيوه ديارا شيمه دهني له ناست دوزيه دهوي راستي ميژوو به شمه بگ ۰ هم نهخي جاشا - لي نکراري ستالين له خليات سو سوسيا - ليزم و سو پاراستي دهسکه ونه کاي شو ، وه هم ههک سياسيگان و سرهروني شو لمر چاو بگري که سو ژباني کومه لنگاي شيمه دواورتيکي داخداريان دهوون .

پاشان گورباچوف - له وتاري خويدا ، ديته بهر باسي شري دووهي جيهاني و قاره مانعي زمزال و شمسر و سربراز و خلتکي سوقيمت و نهخي ستالين و دهلي : " دواي شري دوزماني شيمه لايان و ابو که نابوري شيمه نابوت دهني ، و لاسي شيمه له سياسي جيهاني دا نهخيکي ناستي و پاش ۵۰ - ساليش ناتوان برينه گاي شري ساريژ بکمينهوه - سلام خلتکي سوقيمت له مارويه کي کورتدا کارگه و کارخانه و که تخوز و بلخوز و مدرسه و زاننگو بيا نه فدرهنگيه کاني دامه زراندهوه .

ميخايل گورباچوف ، پاشان به دوور و دريژي باسي بره رانه کاني کونگري ۲۰ و رووداوه کاني پاش کونگره و سرکوتن و - کم و کوري شيوه ربه رايه تي خمين دهکا و دهلي : " شيمه دريژه پيدمري ريگاي - شورشين ، شم ريگايه ريگاي تره خولا و تهمه و نه موزه لان نه . ريگاي روقي تازا و شورشگير و دل قهويه ، خلتکي سوقيمت له سرده مي گوزانکاري کومه لايه ني وچه دهواني شهمووني نه راسي و ج له دهوري نيکوشاني هيندا نه دا ، هميشه قهوي دل و رشيد و تازا بوه .

خلتکي دهفتري ميژوي خوي و چاره نوو - سي خويه تي - خلتکي بنجيدمي ميژوي شيمه شوه نيشان ددا که خلتکي شيمه له دواي ۷۰ سالي رابردودا ، له ژير ربه رايه تي خمين ، سو ژبانيکي باخير و عادل - نهتر نيکوشاوه ، شهمه ديارمعي ناو و - دهاني خلتکي شيمه وهک دا هتيرانسي ميژوو .

گورباچوف پاش روونکرده مهوي سياسي تي نوکرده وههنگه دهرميرين ، ديته بهر باسي چاره بهر کړندي مصلعي نمنهواني

له بکيني سوقيمت و دهلي : " هاورتيان ! شيمه به هق ديزين که دهه لعي نمنهواني له و لاني شيمه دا چاره بهر کراوه . شورش نکه بهر سو بهر امه هري کومه لايدي و نابوري ندهوه کان ، بهنگو به نه جرماني کاري بهر فراوان سو بکساني دهلاني نابوري و - کومه لايدي و فدرهنگي گشت جهمه پوري مصلحنه و ناوچه گه له کان ريگاي خوش کورده ، بهکيلک له دهسکه ونه کاي هره گريگي نوکتوبر ، دوتايه تي که لاسي سوقيمت - شم دوتايه تي دياره بهکسي تايه ده تي له ميژوي جيهان دا - شيمه لهو دوتايه تي دهکا ، بهکيلک له پاليشته شليمه کاني هير و تواناي دهولمتي سوقيمت ت ده بدين ۰۰۰۰۰ شيمه ده مانوي شم ساما نه گهومي هاو به شي خومان - دوتايه تي که لاني سوقيمت - بهر بريزين - شيمه ده مانوي قمت له بهر نه ميه ونه که له ولا تيکي فره گدل داده زين ۰۰۰۰ بايه شيوه ليدين کارکمين و سو هلداني هر بک له نمنهوه که لاني سوقيمت ، شومندي له توانايان هيه هول بهدين ۰ پيوندي نمنهواني له و لاني شيمه دا ، مصلعي زيمدوي ژباني بهر دواوه ۰ شيمه دهني له دهوون بوارتلا که پيوندي به بهرزه وندي نمنهوه سي و دهني نمنه واپه ندهوه هيه ، به ورياي تايه تي و نيکوشانه هه لوتيت بگري ۰۰۰۰ دوتايه تي و هاو کاري که لاني سوقيمت سو شيمه پيروزه ۰ هديته بهر واسوه و هدر تاواش دهني .

شوه له گدل روحي لنده نوم و سونه خسي نوکتوردي موزن ، له گه بهرزه ونه ديژيا ني گشت نه ونه کان و که لاني نيشمانسي شيمه ريک دهکتي .

ميخايل گورباچوف پاش روونکرده وهي بارو دوځي نابوري و سياسي نيشتا و سياسي نوکرده وه ونگه ، دهرميرين دهر وکراتيره کړن و دهسکه ونه کانسسي نابوري شم دوايه ورهخند له کانسسي هه لپه رت و خوياريز گوتي :

" شيمه دهني فتر مين که مانوره کاني دوزم که دهپوتي کاري نوکرده وه شو - شي گه ندو کوپ بکا و هه لوتيني توانه که له شکاني شيمه کيف - خوش دمين و - شوانعي هول ددهن شيمه سو دوايه بگير دهوه ، له قاو بهدين و ناشکراي بکه مين سرکوتني نوکرده بهر له دهوون - شت به ستراونمونه به توانا و نه دريژي خاون شامجي نموونه وه سوو کوموو - نيشتک ، لهو کاته ميژوي به چاره نوو - سازي تالوگوري کومه لايدي و نابوري دا جرمي کوموونست سو نوکرده وهي کومله بک پارچه خلياتي کورده و قور - سترين باري هاونيشتمه - سرشاخي خوي

شورشی ٹوکتوبه ر و میژووی نوی

برای بعیرت و نووسری هملکوتوو وو روشنیر کاک کمال میر اودعلی بعیرتگه ۷۰سالگی شۆرشى ٹوکتوبه روه و تاريکسى بۆ نارووبين، همر چينه دهریای ژماره ی شۆکتوبر نهکوت، به لام ديسان و تیرای سو پاس بۆ هاوکاری کاک کمال شهوا لسم ژماره صدا بلای دکمیتوهه .

" شۆرشى ٹوکتوبه ر و میژووی سوئی له کتشی " خملکی رسمکی "را، جعی ثقدهار سوین دنه سوئی"

" له هزار سالگی دواپیان زیانتردا، به لای کمهوه له صدا حفئا و هندوچار نریکی له صدا نهوهی دانیشوانی خه لکی شاساپاره رهمکی) بوون که بۆ پیدای کردنی بزومیمان دهوایه کار بکهنو له لایهن کمه سیمه کی پچووکه و کمه بهرمنجی زۆریه ده زیان، حوکم دهکران، زۆریه میژوو خوئی بهو که میسیتوهه خهریک کر. دوه . شهوانی زۆریه سامانیان لسه دهست دا خر بیژوه، دهسه لاتی بهر زیان دنهواند و هه سوو برپاره گرنگهکان لسه ولاتدا شهوان داویانه . همر کاتئ خملکی رهسکی له میژوودا دهر دهکهن، شهوان. دهوریکی نیومدیسان نیه، نهنیا لهیشته . وهن، همر وهک شهو که سامنی له دهری شانو گندان . شه لیکدانوه صهی هاریسوئن دهر باره میژووی بهر نیانیا ، نارادهه کسکی دوور نهواری میژووی که لان بهر له شۆرشى ٹوکتوبه ر معن دهگرتهوهه .

میژوو : شانوئیکه پالتهوانان داگیر. بان کردوه . پالتهوانان کۆمهله کسانیکی دیاریگران : پاشایان ، میرزادان، فه. یهبر و قهشو ژهنرال و سهر کردان . شانوگره میژوو زنجیره رووداویکه بهه دووی بهکدا دین، ههر رووداوهی رنگه و رووی پالتهوانیکی تیدا نوئهدراوه شهوهی دهرناکهوئ، شهوهی بی ناو و نیشان ماوه. تهوه شهو هیزانن که میژوو، میژووی را. سته قینهی مروقایمئی دروست دهکهن .

قیته دهوانین به دلنیا بیهوه بلینین که فرمائی معزنی شۆرشى ٹوکتوبه ر، فرما. نی ئالوگۆزی شۆرشگری، له دهستسی خاتر جمع و دلنیا دایه . کوموونیه ندهکان له بهر اصهر خهیلک و میژوودا، شهوکی خۆیان به بهر بیریهوه شهجام ددهن . " وهرگیتران و گیترانهوهی وتاری بههر. خشی میخاشیل گورباچوف له لاهیری کهمی شهو زۆرنامه پیدا جین ناگرئ. قیته گوما. نهان لهوه دانیه که خملکی سو قیته لسمو ئالوگۆره معزندا، له میژوو ریتیهاریهتسی حیوئی لیدنه، سهر دهکوهی و دوزمانسی سو سیالیزم همر قاوی دووادوورهان سو و میسیتوههه .

خملکی زۆریه، چهوساوه و ستمه میده، شه. وانهی به رضیجی ئاره قاوی و خهباتی خو. پشاپیان بزچینمو بنه ما معزنگانی ژبان و شارستانیه تیان دامه زاننده، کار و بهر هه می شهوان بوته شهو زیده بایهوهی فه لاو فووت و بانگه و نا و بانگی که میدهتی ادهسه. لاتدارو چهوسیتوهه به شخوری له سهر بدیا نراوه . هیزو "میژوو" هاوتای بهکن. شهوانی بی هیزو و بی دهسه لاتی "میژووی دهسه لات" لاهه رهمکی خوئی بۆ ئاوه لسه ناگا و نهانته له بهراوتیرشدا جیگایان ناکاتوهه . خو شهکمر به درێژایی میژوو. چینی رضجهر و چهوساوه، نهکانیکسی میژووی دایه و شۆرشى ژیره وهی بهر باگرد بی، شهوا نهنیا گۆرینهکی رواتتی یا کا تی دروست کردوه و زۆری بی نهچهو داموو دهزگاکانی زۆر و چهوساندنهوه، شوئسی خۆیان گرتوتهوه، چهوساندنهوه و ستم تیزتر بوه، قوربانیهکان پتر بوون . . .

سه هزار سالگی میژووی زانراوی مرو قایمئی بهر بهر مهکانیکسی نهنیا و سووه له نیوان هیزهکانی جهنگلهدا هیزهکانی کوشتن و بهرین و بیگار بیکردن و خوودایی دهر هیزان و زۆریه خملکی رمنج کیتکه . به لام له هیز قوتنا خهیلک له قوتنا خهکانسی مرو قایمیدا، له هیز رووداویکه له رووه داوهکانی میژووی جیهانه، رووداویکی گهروهو مهزن، میژووی و کاریگر، رانیدکال سهر فراز، وهک شۆرشى معزنی سو سیالیستی شۆکتوبه ر رووی نهادهوه . جیاواری ششم شۆرشه له نهواری زنجیره شۆرش و شهو ههرای جیهانی مرو ق، لهوه دایهوه که به نهواری شۆرشى ژیره وه بوو، شۆرشى جهما کردی و خوئی سهر کردایمئی کرد، ریتیه کرد، بهری نهدا، سلی نه کردوه، سارد نه بووه، له ههنگاو یکهوه بۆ ههنگاویکی تر، له کۆسپ و شاستهنگیهکوه بۆ کۆسپ و شاستهنگیکی تر، له ههزار یکهوه سو ههزار یکی سهختتر، له مهیدانی خهبا. تیکهوه بۆ مهیدانی خهباتی سوورتر، له پلهیهکوه بۆ پلهیهکی بالاتر، بی دوو. دلتی و نووچدان، به بهند و دهرس و هرگر. نئی خیترا و شۆرشگریانه و زیره کانه .

له هه سوو شهو نوئیکه بۆ بهدهست هیزانی وزهیهکی نوئی، بۆ بهخشینی خوئینیکی تازه به گیانی پر له دینا میکیهتی بزاقسی جهما وهی : بهرهو تریکی سهرکوتن رو. بیشت و دامو دهزگادانیهو مهکانی فیئودا. ل شهبیر یالیستی و دهر و دیواره سهخته کانی بورژوازی رمالتی . بۆ بهکهمین جار له میژوودا، هیزو ژیره وه، هیزو ههزاران و نهادران، له نوختهی سهر فرازیهوه، روانگهیهکی تازهی راگیهاند، ئایدیولوژی بهتیککی میژوویی نوئی چهپیانده .

پاشاوهی وتاری " کورد و گوردستان

نووسینی م . س . لانه ریف

۲- ریبازی رهس می شید بولوژی و سیاسی (شورشی ئیسلامی) به هیزج چیریک ناتوانی شهلتر ناتیف بی سو خهباتی رهوای که مایه تیهکان له پیناو مافی چاره نهوس دا . نووسه شه وهی روون کردوتوهه که سیاسهتی دهولت بۆ لیدانی کورد، نهک ههر ئاسوئیه بهلنگو بزوتنهوهی کورد له شیران چا لاکتر دهکا .

پاشان نووسه ر پاس ههلوئستی کار به دهستانی ولاتانی روژه لاتسی نهوه راست بۆ لانه نووسی : بهکیک لسه نیشانهی گۆرین که سهبارت بهه کوردستان بهر چاودههکن، گۆرانی به هیدی ههلوئستی فرمانه رواییانی ولاتانی روژه لاتی نیوه راسته بهرا. مهبر به مهسهلهی نهتوایهتی کورد . دان هیزان به مهسهلهی کورد، به لام ههلوئستان بی پیچ و پهنا نیه .

له سهر کردایهتی پارتیه به بورژواکان دا، ناکوگی و جیاواری بهر چاودهه کوهی له بۆ چوونیاندا سهبارت به مهسهله کورد . نووسه ر پاسی رهوشی سهر کردا بهتی بزوتنهوهی کورد دهکا لهرا بهردو دا و دهلی : بزوتنهوهی کورد له سهر دهمی ئیستادا، چلهباری سیاسی و چ له باری ریگختهوه بهرهو پیش چوه و دهنگی داوهتوهه . پاشان سی ریباز دهست نیشان دهکا له قوتناخی ئیستا دا : ۱- ناسیونالیزم، ۲- دیموکراتیزم ۳- شۆرشگری . بهشه بنه رهتیهکا. نی کومهلگای کورد هوار ی بۆ خهبات له پیناو وهدهست هیزانی مافی نهته وایهتی دا، له ژیر شهو سی ئالیه داگو بههتوهه .

میژوو رهش و رووتی خهیلک دروستی دهکا، خاوهضمئی، خوئینیتی، خهون وخوا ستیتی . خوئینی و جیهان بینی پرولنار. یا سو به ئاواز یکی شورشگریانهی گهرم سههوتیهندانی دیلهیتی توهنهوه، بوونه لهزه می شۆرشى ژیره وهی ههزارانی دنیا، داموو دهزگاکانی سهر مایه داری له سهر. شهو سهری دنیا دا ههزاند، ههزاران گول گهشانهوه، ههزاران هیوا له دلتی چهوسا. وهی جیهاندا هانه شهگوتن . شۆرشى ٹوکتوبه ر شۆرشى ژیره وه بوو

کورد و کوردستان

بهه جیره بزوتنهوهی کورد بهزهقی رهوشی نهتوایهتی خوئی نیشان دهدا .

نهبوونی چینی دهسه لاتدار لسه کومهلگه ی کوردی ئیستادا ، بوته هوئی نهبوونی بهکیکی سیاسی به سهر کردایه. تی بزوتنهوهی رزگار یخواری کورد دا . تا شهری بهکهمی جیهان دهه راسته . کانی بزوتنهوهی کورد ، نیوه سیاسی و نیوه روانگسری کومهلگه ی کورد بوون ، که له سهر کردایهتی واقعی بزوتنهوهکه. دا دوور بوون . . . له نیوان شهسری دووهه می جیهان دا سهر کردایهتسی بزوتنهوهی نهتوایهتی کورد له لایهن ریگخواری نهتوهه ی بورژوازی سهر به روژاوا " خوئینون " ریتیهی دهکرا . . . به لام دوا ی شهری دووه می جیهانی ، له جیاتی ریگخواری بهیرهوی چهسپ. پارتی دیموکراتی کوردستان دامهزرا که له شیران ، تورکیا و عیراق لقی کردوه، پاشانیش له سویرا . له راستی دا شهو پارتیه بهرهیکی فرموانی بهکگر تسووی هیزه نیشتمانی و چینه جیاوازهکانسی کومهلگای کورد هوار ی بوو . پارتیسی دیموکراتی کوردستان له دوا ی شهری جیهانی رولیک ریگخواری گرنگسی گیترا له گهشه پیدانی بزوتنهوهی کورد له شیران و ههروهه ها له بزوتنهوهی نهتوایهتی کورد له عیراق له سا لاتی شهستوه تا نیوه راستی هفتانکان . سهر کرده یی واقعی پارتی مستهفا بارزانی بووه که لی هانزویس سهر - کرده ی خهباتی رزگار یخواری گهلسی کرده .

لازه ریف، ده نووسی : شهو گهاری ئیستا سهرنج راکیش بی له بزوتنهوهی بۆ ل ۶

شۆرشى جوتیارانی ههزار دزی دهره مکهو ملکه داران، پرولناریا دزی بورژوازی، سهر باران دزی ژهنرال و شهسهر و بهگلهر و جهنگویان، گهل دزی دهسه لاتی کۆن و- نادادو دواکهوتوو، بوئه نه پهلانی دزی شۆرشى ناوخۆ، نه پیلان و شهترشی شهبر بالیزمی جیهانی نهتوانی بیوه ستیتی . میژووی لهنا خهوه ههنگیترهوه . ئیئووری میژوو رهوت ورمهنگیکی تری وهرگرت، سرو قی رمنجهر بوو بهخاوهن و دروستگهری میژوو .

شورشی سوسیالیستی و مافی گه‌لان له دیاری کردنی چاره‌نووسی خودا

همشی ناخوری تیزه‌مکانی لینین:

تیزی هه‌شتم: شرکی دیاری کراوی پرولتاریا

له داهاتوری نه‌یزیک دا

"شورشی سوسیالیستی له‌وانه‌یه له داهاتوبه‌کی زۆر نه‌یزیکدا، هه‌ست پێ‌بکریڤا له‌م هه‌ل و مه‌رجه‌دا، به‌ ده‌ست‌وه‌ گرتنی ده‌سه‌لاتی حکومه‌ت و ده‌ست به‌سه‌ر داگره‌ تێ یانگه‌کان و به‌جێ گه‌باندنی هه‌نگاوی دیکه‌ی دیکه‌ناتوریانه، ده‌بێ‌ته‌ شه‌رکی‌گو- توویر و خه‌تیری پرولتاریا، بورژوازی و به‌ مایه‌تی روباگه‌یرانی له‌ چه‌شنی فایه‌با- نیسته‌کان و کاشوتسکیده‌تکه‌ن - هه‌ول و- ته‌قه‌لا ده‌ده‌ن له‌و ده‌مه‌دا شوێش له‌ت وکوت بکه‌ن وئامانجی ته‌نگه‌به‌ر بوونی دیموکرا تی به‌سه‌ردا به‌بێ‌شه‌ن. شه‌گه‌ر هه‌م‌ه‌وێسته کانی دیموکراسی، ده‌توان له‌ هه‌ل و مه‌ر جی ده‌ست به‌کێرانی هه‌ژنی پرولتاریادا نژی حکومه‌تی بورژوازی، نه‌خشی تیکه‌ده، رانه و پێشگری له‌ شوێش یاری بکه‌ن،ئهو دم راگه‌یاندن و به‌جێ گه‌باندنی ئازادی نه‌توه‌وه‌گانی ژێرده‌ست، (واته‌ مافی ئه‌و له‌ دیاری کردنی چاره‌نووسی خۆبانه‌دا) له‌ شورشی سوسیالیستی‌دا گه‌ لێ‌که‌ پێتو- یه‌ست ده‌بێ. هه‌روه‌ک بۆ شوێش بورژوا- دیموکراتیکی شه‌لمان سالی ۱۸۴۸ وپان رووسیا سالی ۱۹۰۵ پێ‌ویسته‌ بوو- به‌لام له‌وانه‌یه بۆ ده‌ست به‌کێرانی شورشی سوسیالیستی پو‌نج سال، ده‌سال و ته‌مانه‌ت کاتی پتیش پێ‌ویسته‌ بێ.

شه‌مه‌ پێ‌ویسته‌ کۆمه‌ لانی خه‌لک به‌ گه‌با- نیکی وه‌ها شوێشگری به‌وه‌ره‌هه‌ بکریڤا، که‌ سوسیالیسته‌ شوێشینه‌کان وه‌له‌به‌ره‌سه‌ کان، نه‌توان پێ‌وه‌ندی به‌ خه‌زینی کریکا- ره‌وه‌ به‌هه‌ستن. نه‌توان وه‌له‌ ۱۹۱۴ - ۹۱۶ سه‌ره‌به‌وه‌ن. سوسیالیسته‌کان شرکی سه‌ر شانه‌نه‌ که‌ بۆ کۆمه‌ لانی خه‌لک روون که‌- نه‌وه و بێ‌ژن: سوسیالیسته‌کانی شه‌گه‌لێز که‌ ئازادی جیا‌بوونه‌وه‌ی موسته‌مه‌رات و شه‌رله‌ند ناخوا‌زن، سوسیالیسته‌کانی شه‌لمان که‌ ئازادی جیا‌بوونه‌وه‌ی موسته‌- مه‌رات، شه‌لزه‌یبه‌کان، دانمارک‌ه‌که‌کان، و له‌ستانه‌یه‌کان ناخوا‌زن و ته‌لعیقاتی شور- شه‌گه‌رانه‌کان و هه‌نگاوی کۆمه‌ لانی خه‌لک له‌مه‌به‌تی ده‌ژی ته‌مه‌نی نه‌توا‌یه‌تی‌دا راسته‌ و خۆ به‌ره‌ بێ‌ ناده‌ن و له‌ رووداو‌مکانی وه‌ ته‌سایرن بۆ ته‌لعیقاتی به‌زه‌نگه‌تووی ئه‌ستۆ پرولتاریای نه‌توه‌ی زۆردانه‌ بۆ خۆبانه‌دا نده‌نی سه‌ر شه‌قام و هه‌نگاوی شوێشگری ئه‌گه‌ کۆمه‌ لانی خه‌لک که‌له‌ و مه‌ناره‌گری، سو‌سیا لیسته‌کانی رووس که‌ ئازادی جیا‌بوونه‌وه‌ی فنلاند و له‌ستان و شوکرابین ناخوا‌زن وه‌ته‌ شه‌م سوسیالیسته‌نه‌ هه‌ر وه‌ک شوێشینه‌ته‌- کان، وه‌ک نوکه‌ر و چلکا و خۆره‌م‌کانی پا‌شاکانی شه‌مه‌ریالیستی که‌ خۆبانه‌ به‌ خۆبێن وه‌ه‌سه‌بێ پێ‌س کردوه، کارده‌که‌ن و -

ده‌ به‌زۆونه‌وه
لینین له‌ تیزو، نه‌وه‌دا، باسی بۆ‌چو نی سوسیال دیموکراسی رووسیا و له‌ستان و لینه‌ترناسیۆناتی دووم ده‌کا سه‌باره‌ت به‌ مافی نه‌توه‌مکان له‌ دیاری کردنی چاره‌ نووسی خۆبانه‌دا.
لینین ده‌نووسی: "به‌ریاری کۆنگره‌ی نیو‌نه‌توه‌وه‌ی سوسیالیسته‌کان، سالی ۱۸۹۶ له‌ لیننه‌ن، که‌ مافی نه‌توه‌مکانی له‌ دیاری کردنی چاره‌نووسی خودا، دان پێ‌دا هه‌تاه‌وه، پێ‌ویسته‌ له‌ سه‌ر بانه‌ مای- تیزه‌مکانی باسکراوه، له‌ گه‌ل له‌ به‌رچاوه‌- کرتنی شه‌و خا‌لانه‌ی خواره‌وه‌ جێ‌به‌جێ بکریڤا:
۱ به‌ شه‌نجام دانی شه‌م وسته‌ له‌ سه‌ر ده‌می شه‌مه‌ریالیزه‌دا
۲ به‌ له‌به‌ر چاره‌ گرتنی هه‌ل و مه‌رجی سیاسی و نه‌وه‌روگی چینه‌یه‌تی گه‌شت و یه‌سته‌کانی دیموکراسی و سیاسی، به‌سه‌م و یه‌سته‌شه‌وه" (ویسته‌ی دیاری کردنی چاره‌ نووس)
۳ به‌ پێ‌ویستی لێ‌که‌ جیا کردنه‌وه‌ی شه‌ر کی رووسی سوسیال دیموکراته‌کانی نه‌ته‌- وه‌ی زۆردار و سوسیال دیموکراته‌کانی نه‌توه‌وه‌ی زۆر لیکراوه.
۴ به‌ شه‌ته‌راز له‌ دان‌پێ‌دانانی هه‌ر به‌ شه‌ه‌ دووروه‌ویی هه‌له‌به‌سه‌رته‌کان و کاشو- ته‌سکیده‌تکه‌ن سه‌باره‌ت به‌ مافی نه‌توه‌مکان له‌ دیاری کردنی چاره‌ نووسی خودا.
۵ به‌ به‌ره‌هه‌ست کردنی راسته‌- قه‌به‌ له‌گه‌ل شوێشینه‌تکه‌نی شه‌و سوسیال

دیموکراتانه، به‌ تابه‌ت سوسیال دیمو- کراته‌کانی نه‌توه‌وه‌ی مه‌زنه‌خوازی "ویلکا رووسه‌کان، شه‌نگه‌زه‌مکان، شه‌مه‌ریکه‌یه‌کان شه‌لمانه‌یه‌کان، فرانسه‌یه‌یه‌کان، شه‌تالیه‌ کان و ژاپۆنه‌یه‌کان و... هه‌ت" که‌ له‌ ئازادی جیا‌بوونه‌وه‌ی موسته‌مه‌رات و نه‌توه‌مکانی ژێر سه‌مه‌ی نه‌توه‌وه‌ی خۆبانه‌ دیفاع ناکه‌ن. ۶ به‌ پێ‌ویستی به‌رپه‌وه‌ بردنی خه‌بات بۆ شه‌م و یه‌سته و هه‌ر وه‌ها بۆ خه‌تیری هه‌موو یه‌سته‌کانی به‌جێ‌به‌جی دیموکراسی سیاسی، بۆ خه‌باتی راسته‌و خۆی شوێشگری، کۆمه‌ لانی خه‌لک له‌ پێ‌شوا رووخاند نی- ده‌ولتی بورژوازی و دامه‌زرانی سو‌سیا- لیزم.
گه‌یرانه‌وه‌ی به‌رو باوه‌ری هه‌ندێ له‌ نه‌توه‌وه‌ پو‌چو‌مکه‌کان، به‌ تابه‌ت سوسیال دیموکراته‌کانی له‌ستان که‌ خه‌باته‌مه‌یان به‌ درووشی ناسیۆنالیستی خه‌لک فریو- ده‌رانه‌ی بورژوازی گه‌مبه‌ته‌ راده‌ی وه‌ لانه‌- نی نابه‌ جێ‌ مافی نه‌توه‌مکان له‌ دیاری کردنی چاره‌ نووسی خودا، له‌ باری ته‌یوور به‌وه‌ هه‌له‌به‌ و گۆڕینی مارکسیزه‌ به‌ به‌ه‌روه‌ی نه‌یزم و له‌ باری کردنه‌وه‌یه‌شه‌وه‌ به‌ مانای پشته‌وانی بێ ئه‌ره‌به‌یه‌ له‌ شه‌و- قه‌تیه‌زی سه‌ ترسی‌دار وه‌ له‌به‌ره‌سه‌تی نه‌توه‌مکانی مه‌زنه‌خواز.
شه‌م ته‌به‌زانه‌ له‌ زانویه و فیووری ۱۹۱۶ دا نووسراوه: "له‌به‌دا گه‌رت کراونه‌وه" "شوێنه‌واره‌ گه‌شته‌یه‌کان، چاپی پێ‌نجه‌م به‌رگی ۲۷ ل ۲۵۲ ۲۶۶ ۰

پاشاوه‌ی ل ۱

وتاری به‌کیتی چه‌ینی توورکیا و کوردستانی توورکیا

ده‌ولتی سوێت له‌ سه‌ر بناخه‌ی به‌کگره‌- تنی دلخوازانه‌ی ئازادی میللانه‌ناسی شه‌م ولاته.
له‌ هه‌ل‌کاتی گونجاو و له‌ نه‌تیه‌جی شورشی شوکتوهر دا، زۆر له‌ میللانه‌ناسی ئاسیا و شه‌رقا و شه‌مه‌ریکا لاتین که‌وتنه‌ خه‌باتی ده‌ژی شه‌مه‌ریالیزم، شه‌و هه‌رگه‌- ته‌ی به‌زۆته‌وه‌ی ره‌زگارخه‌وازی و ده‌سته‌بان شه‌نا به‌ پشته‌گری مادی و مه‌نه‌وی به‌کرتی سو‌قیمت، بناخه‌ی سه‌سته‌ی جیه‌انه‌سی کۆلۆنیالیزمی رووخاند.
به‌م جۆره‌، شوێش مه‌زنی شوکتوهر لایه‌- ره‌ی سه‌رده‌میکی نوێی کرده‌وه‌ له‌ ژبانه‌ی مرو‌قابه‌تی دا.
بێ‌گومان له‌ ماوه‌ی شه‌فتا سال دا کۆ- مه‌لگای سو‌قیمت له‌ ژبانه‌ی ئابووری و سیاسی و کولتوریدا، ده‌سه‌کوت و سه‌ر- که‌وتنی مه‌زنی و ده‌سه‌ت شه‌ناوه‌ له‌ ماوه‌ی شه‌و ۷۰ ساله‌دا له‌گه‌ل هه‌موو شه‌و ته‌گه‌را، نه‌ی شه‌مه‌ریالیزم خه‌ستو‌یه‌ته‌ پێش و سه‌ر- باری به‌ لاماری مال و به‌رانه‌گری فاشیزم،

کاری مرو‌قی ئازاد کۆمه‌لگایه‌کی پێش ره‌و و به‌ توانای شه‌وتۆی پێ‌که‌ هه‌نا که‌ له‌ سه‌ر لایه‌کی به‌هه‌وه‌ی باسی لێ‌به‌کین له‌ پێ‌شه‌ ساری، زانسه‌ و بواری کولتوری، وه‌ له‌ پێ‌وه‌ندی نیوان خه‌لک دا بێ‌مانا نه‌یه‌- به‌ ناوی به‌کیتی چه‌ینی توورکیا و کورد- ستانی توورکیا له‌ کانه‌ی ده‌مه‌ له‌سه‌- گه‌ لانی سو‌قیمت و پێش‌ه‌وه‌یه‌ی پارتی- کومونه‌ستی به‌کیتی سو‌قیمت و له‌ ده‌سه‌گه‌- ته‌کانی پێ‌روه‌ی ده‌که‌ن.
شه‌م جه‌ژه‌نه‌ جه‌ژه‌نی کریکارانی هه‌موو ولاتان و هه‌موو مرو‌قه‌ پێش‌ه‌وه‌یه‌کانی خه‌باته‌کته‌ره‌ له‌ پێ‌شوا دوا‌روژیکتی بێ‌ چه‌و- سانه‌وه‌ی ناشتی و ئازادی دا.
به‌کیتی سو‌قیمت شه‌نا خه‌باته‌کی جیا- جا لاک و ئی برا و به‌رتوه‌ ده‌با بۆ پاراستن و دا‌به‌ین کردنی ناشتی له‌ جیه‌بانه‌دا، له‌ ته‌که‌ شه‌ه‌ش دا په‌ڕۆسیه‌کی جا لاکانه‌ی نوێی کردنه‌وه‌ی سوسیالیزم له‌ سه‌ر بنه‌گی شه‌ناسی و به‌ ئامانجی به‌ره‌هه‌ پێش چه‌و- نیکی شه‌کرایی ئابووری و کۆلتوری

و دیموکراسی سوسیالیزم له‌ ئه‌و ولاته‌دا به‌رتوه‌ ده‌جێ. شه‌مه‌ به‌رومان به‌ شه‌زه‌ که‌ میللانه‌ناسی سو‌قیمت بێ‌گومان له‌و ره‌گه‌یه‌ش دا سه‌رده‌که‌ون.
هه‌قلان! شه‌و پارتانه‌ی که‌ به‌کیتی چه‌پ کۆمان ده‌کاته‌وه، گه‌رتگی مه‌زنی مه‌سله‌ی ناشتی هه‌ست بێ‌ ده‌که‌ن. هه‌م بۆ شه‌ش له‌ پێ‌شوا ناشتی دا خه‌بات ده‌که‌ن. به‌کیتی چه‌پ که‌ سالی ۱۹۸۴ دروست بوو، شه‌م شه‌زانه‌ له‌ زێر چه‌تری خۆبه‌دا کۆمه‌لگانه‌وه: پارتی پێش‌ه‌نگی کریکارانی کوردستان، پارتی کریکارانی توورکیا، پارتی کومونه‌ستی توورکیا، پارتی سوسیالیستی کوردستانی توورکیا، پارتی کریکارانی سوسیالیستی توورکیا.
به‌کیتی چه‌پ له‌و به‌روا‌یه‌دا به‌گه‌- سوسیالیزم ره‌نگای راسته‌قینه‌ی ره‌زگارگری میللانه‌ناسی توورکیا و کوردستانی توورکیا به، هه‌ر بۆ شه‌ش شه‌وه‌ ئامانجی نه‌یامانه‌، شه‌مه‌ له‌ بارو ده‌خشی شه‌نانه‌دا لایه‌نه‌ی ره‌زیمی دیکتاتوری و چه‌مباندنی دیموکراسی و وه‌ستاندن چه‌روا‌یه‌وه‌ی

نه‌توا‌یه‌تی گه‌تی کورد به‌ شرکی دوانه‌، خراوی خۆمان ده‌زانیڤ زێده‌ نه‌یه‌ شه‌گه‌ر مرو‌ق زۆر باسی مه‌سله‌ی دوا روژی مرو‌قا- به‌تی بکا، چونکه‌ مرو‌قابه‌تی و ئارسته‌- نه‌یه‌تی که‌ چه‌نده‌ها سه‌مه‌یه‌ هه‌تۆته‌ کابه‌وه، وه‌ هه‌ر وه‌ها بوونی مرو‌ق خۆی پێ‌ویستی شه‌وه‌ ده‌کا که‌ کارێکی وا بکریڤا کاره‌ناسی شه‌تۆم روو نه‌دا، راده‌یه‌ک دا‌به‌رتی بۆ پێ‌ش- به‌رگی چه‌کار کردن، بۆ دا‌به‌ین کردنی له‌ ئه‌و بردنی پێ‌شوا ته‌واوی چه‌ک- هه‌ج که‌سه‌یک، هه‌ر میللته‌یک که‌- کێشه‌ی جدی له‌به‌ر ده‌م نه‌بێ و توونی نه‌بێ ناتوانی بلی: " شه‌و مه‌سله‌یه‌ که‌ ته‌سه‌ر ناره‌حه‌تم ده‌کا " له‌ لایه‌کی شه‌روه‌ پێ‌ویسته‌ شه‌مه‌ خه‌بات له‌ پێ‌شوا چاره‌ سه‌ر کردنی شه‌و مه‌سله‌ گه‌رتگی سه‌رده‌م، به‌به‌- سته‌نه‌وه‌ به‌و مه‌سه‌له‌ی که‌ له‌به‌ر ده‌می گه‌لانی جیه‌باندان، وه‌ک: مه‌سله‌ی به‌رسیه‌تی، چه‌روا‌یه‌ی نه‌توا‌یه‌تی و چینه‌یه‌تی و ره‌گه‌ز په‌ره‌ستی و... هه‌ت... شه‌مه‌ریالیزمی شه‌مه‌ریکا و لایه‌نه‌ سه‌ره‌ کۆته‌ په‌ره‌سته‌کان و ره‌گه‌زه‌ په‌ره‌ستانه‌ی ته‌واوی پشته‌گری ده‌که‌ن له‌ درۆمانه‌سی

کورديستان له چايه مه نيه كاندا

شوينه واري كورد

به پي نووسی : شاندرنارغاي

برای بهرین کاک له متیف شرمزوری له گمل ناممیکي و مرکب واری و تاریکی روژنامه (مچمر شور - ساک)

چاپی هنکاریا ژماره بیست و پینجی مانگی هوزیرانی بو ناردوین و دهنووسی :

"برایانی بهرین دستهی نووسه - رانی سردهمی نوی ، له سرمتهای دهرچونی روژنامه کهوه دم و بیست ناممیکي پیروزبایتان بو بنووسم له بری شهوی که هستاون بهم کاره گرینگه ، وه کملینیکتان پر کردوتوه له خدمت کردنی گله چه وساره کهماندا . همره هها شهوی زیاتر دلّی خوش کوردوم بهر میندان و بهر زبونوهوی رادهی روژنامه کهمانه له هسوو بواریکدا دتوانم بلّم تاکه روژنامه شهی کوردی به دهره وهی ولات کهه توانیویعتی سرکه وتویی به دست به پنی و بهر دهوام جی ره زامندی زوری به کوردهکان بیت "

پاشان شو برادره له درتیژی نامه کهیدا دهنووسی : دهر فتم بو هملکوت به و مرکب واری راپور تیک له روژنامه کهکی هنکاری په وه له سر کوردهکان له گمل شم نامه دا بو تان بنیرم . و بهیمانان دهنه می که له معولاش هیچ دریغی ناکم له ناردنی شه شتانه که سودی بلاو کردنه و همی .

شمه لگمل سیاس بو هاوکاری کاک له متیف شرمزوری شهوه دعتی و تار که بلاو دکمینوه .

«مه سلهی کورد وهک به تیک له روداره گرینگه ساسه کانی جیپان جار جار سر هله دداو وه هروه ها پیوندی هیه بهو گوزان کاربانمی که له روژ هلاتی ناوه راست دا دروست دهن . شهو جنگی که له نیوان عیراق و شیران دا هیه به شیکي زوری ناو چهرگی کوردهستانی کرتوتوه .

له کوردهستانی شیران پشاش رووخانی ریژی می شا هیوای سر - به خوئی دروست بو . شیتا کوردهکان ههول دهن شو هیوایه له راستیدا به پینه دی . به لام له کوردهستانی عیراق ، له شوینهی که شو تونومی تیدایه ، ده ستهی چه کدارهکان هفتا دی زیاد دهن . مه ساحه ی گشتی کوردهستان نیزی کهی (450000) کیلومیتتر دهی . ژماره ی دانیش توانسی کوردهکان له بیست میلیون زیاتره له تورکیا ده میلیون کورد دهژی ، له مه ساحه ی 230 هزار کیلومیتتر - دا که نیسبه تیان 23/8% له چاو هسوو دانیش توانی ولات کهه دایه . له شیران شمش میلیون له مه ساحه ی 125 هزار کیلومیتتر دا به نیسبه تی شازده دهر سدی خلنکی ولات کهه . له عیراق سی میلیون له مه ساحه ی 74 هزار کیلومیتتر به نیسبه تی 28% خلنکی ولات کهه . له سوریا 800 هزار کم له مه ساحه ی 20 هزار کیلومیتتر به نیسبه تی 11% . به لام له به کیتی سو قیعت 250 هزار کورد دهژی له مه ساحه ی 10 هزار کیلومیتتر دا به نیسبه تی 2% .

کوردهکانی شیران و عیراق پی تی عهرمی یا خود فارسی به کار دین له نووسین و خویندنه وه دا . به لام کوردهکانی تورکیا پی تی لاتینی ، کوردهکانی سو قیعتیش پی تی روسی به کار دین .

داخوازی هیزه کوردهکان وهک نووسینه کانیان لیک جیا وازن . بو نمونه کوردهکانی شیرانو عیراق داخوازی کوردهکانی تورکیا به خپالی دزانن که داوای سر - به خوئی دهکن . به لام خو بان له کانی شیتا دا هیئانه دی شو تونومی می به دهسکه و تیکي چاک دزانن . به بیرو رای کوردهکانی تورکیه قبول کردنی شو تونومی رازی بوونه به دابه شکر دنی کوردهستان .

تیکوشانی کوردهکان به شیوه به کی گشتی له دنکه و باسی جیپانی دا له بیژ چوته وه . خاکی کوردهستان زور دهوله سنده به هسوو جوړه گانگایه کهوه وهک :

(شالتون - شاسن - مس) وه ههروه - ها نهوت به راده میکی زور له کوردهستان دا هیه . زور جار شه ری ناو کوردهستان شه به ستریتوه به عیاسنی ناو خوئی ولات هکانی شو روپاوه . بو نمونه که شولف پالعه له سوید کوژرا شندامانی حیزبی کریکاری تورکیا تاوانبار کران به کوشتی که گوپا کاتی خوئی شم حیزبه هره شهی له پالمی کردوه . بو شم معیسه ته 8 هزار کورد کهه له سوید دهژین زور به یان کهوتنه بهر چاوه دیتی و لی پرسی نه وه . کوردهکان که ژماره یان له 20 میلیون زیاتره ، گوره ترین میله تن له جیپاندا تا شیتا پی حکومتی سر به خو دهژین .

چوارم گوره ترین گملن له روژه هلاسی ناوهر استدا ، به لام لگمل شهوشا شهو یاری که کوردهکانی تیدایه کمس گشت و کژ لهو باره وه ناگا . له همان کاتدا زور همن که داوای حکومتی سر به خو دهکن بو فلهه ستمی کهان ، که بو کوردهکان معکر تقییا له خویاندا شتی وا بیته دی . به پی دستان کوردهکان (112 سال) پیش زانی دروست بوون و پاش 2 هزار سال هیمنی له کوردهستاندا سالی 1514 ، دهولتی عوسمانی کوتایبی هیئا بهه مهلمکتی سر به خوئی کورد ، وه لهو کانه وه تا شیتا به یرش و بلاوی دهژین . له دواي جنگی جیپانی بهکم سالی 1920 پیمانی شاشتی به ناوی پیمانی سهر به ستر . لهو پیماندا دان سرا به مای سر به خوئی گملی کورد به دروست کردنی ولتیک سر به خوئی بو شه کوردهانی که له زیر دهه لانی دهولتی عوسمانی دا دهژیان ، به لام پاش سی سال پیمانی لوژان هانه کابه وه که مه سله ی سر به خوئی کورد هیچ دهری تیدا نیی .

چونکه ولات روژناوای بهکان ریک کهوشن له گمل که مال لغات شورک له سر مه سله ی یونان و به عکجاری دهه لانی تورکهکان به پیترا به سر کوردهکاندا ، بهو جوړه کوردهکان دابه ش کران به سر پینج ولاندا . سالی 1922 له سولیمانی حکومتی سر به خوئی کوردی دروست بوو . له کوردهستانی شیرانیش سالی 1946 کوماری کوردی مه هاباد دروست بوو که نه می

227 روژ نه می بوو . کوماری مه هاباد کاریکی گهری کرده سر به شوژی بزو - تنه وهی نعتوایعی کوردی ، چونکه بهدی هتانی سر به خوئی راسته قینه پاش کوماری مه هاباد نه میا وهک شتیکي دور له راستی هانه پیش چاو .

له سرمتهای شیتکان دا خیمانی سر - به خوئی له کوردهستانی عیراق دهست پی کراو 15 سال درتزه کیشا . شیتا کوردهستان به گشتی وهک بهر میکی بارووت هسوو کات له تقینه وه دایه ، شهی کوردهکان شان به شانی شهی شیرانو عیراق بهر ده - وامه ، کوردهکان بهرگری دهکن له پیتاوی سر به خوئی خو باندا . بنکه ی سره کی بهرگری کوردهکان له سنوری عیراق و شیران دایه ، لهو ناوچه می که 2500 کیلو . میتر بهرزه روژنامه نووسکان شو ناو - چیمان ناو ناوه (لوکی حیزبکان) . وشو ناوچه می دوره له دهه لات و چاو دیتی حکومتی عیراق و شیران ، ناوچه میکی روزگار کراوه مهلمکتی سپایی گهر به .

له سیاسی کوردهکانی عیراق دا دوو لایعن روئی سره کن هیه . پارتنی دیمو - کراتی کوردهستان که سالی 1946 مستهفا بارزانی دروستی کردو شیتا مه سوردی کوری سره کردی دهکا . و به کیتی نیشتا نی کوردهستان که ههول شه دا بو سراوان کردنی شو تونومی . جه لال تاله مانی چند سال له وه بهر ویستی حکومتی عیراق رازی بکا به دروست کردنی سپاه کی کوردی 40 هزار که می بو پاراستنی سروروی ولات . به لام سددام حوسین رازی نه بوو به دروست کردنی سپاه کی سر به خوئی تر له ولات کهدا . حیزب شیوعی عیراقی که له سالی 1979 وه حر بیکی معارضه کاتی خوئی ههولی دا که شه دوو هیزه گهری کوردهستانی عیراق له بکله نیزیلک بکانه وه . سالی 1985 (حیزب الله) کوردی دروست بوو ، وه جوه ریزی شنجومنی بالای شیلانی عیراقوه (مجلس الاعلی الاسلامی) که حکومتی موقتی عیراق له شیران .

له کوردهستانی شیران که کونترین حیزب پارتنی دیموکراتی کوردهستانه و له سالی 1945 وه هیه پاشان سالی 1979 له ریکه ی چند خویندکاریکی چپ ره وه که کومله می زممتکنتان دروست بوو ، پاش چند سالیته ههر له مانه بالیک جیا بوونه ومو حیزبی کومونیستی شیران دروست کرد دژ به حیزبی توده ی شیران .

به پی ههوالی حکومتی تورکیا شهو کوردهانی که له تورکیا دهژین سونین . شکر زمانی تورکیان زانی بیه شهو لغاو تورکهکان دا نعتوانوه . بزونه می رزگا - ریحوازی کورد له تورکیا بو جوړنه کانیان چند لایعیکي هیه وهک بهدی شتانی مای چار ووس و دروست کردنی دهولتی کوردی . بو لاپه ری 8

نیمه و خوینهران

برایمکی برتیز به ناوی ر - مردان ناممکی بو ناردهین و نووسوینه‌سی دمتوان به ناوی ن م و لایمان بدمنهوه . هرچند نیمه زورچار بلایمان کردونسهوه که نامی بی ناوونیشانی روون و ناشکرا و لام نادهمنهوه ، کوتومانی نووسوینه‌سی بوسته ناوونیشانی راستی خوئی بدووسی و شکر بدخواری ناوی له روژنامه‌کدا بی ، داوا بکا ناوهمکی دیپارترتی . به لام لگهل شومش که کاک و معردان و ن م ای نیمه روون نین و نازانین کامیان راسته نووسری برتیز نم خواره پیچی سو کرده ؟ به لام چونکه لایمان وابه نامهکه و رهنمگانی دلسوزانن و وهک هتیمی " زانا . و نووسر " رهنمان نمکردونه شوره جینو و نابروی دمدب و رهنمگی نبردهوه ، به پی توانا لگهلی دهکوبینه مناقشه‌مکی دوتانه و لایمان دهمدهوه . کاکي برتیز ن م بان معردان لگهل سلاوتیکی گرم دنووسی : " وهکو خوینده ریکی کوردی سردهمی نوق وام به باش - زانی هتیدی روون کردمنهوه با خود تعلق له سر روژنامه‌کدان بو نووسم - شیدا شکر بلاویشی بکنهوه شو! نامانچه دیموکراتیکه‌کدان تا راده‌یک دنده شجمام نووسر باش شوهی که ههسو " روژنامه و گوچاره کوردیه‌کانی دهرهوهی و لات که شیدمعی سر به‌خوئی با خود دیموکراتی دهکن " به " خاوم معرامی زه‌هراوی و ده‌سخره‌کری هندی کیزل و گوج " ناو دبا دهنووسی : " من لیریدا هیچ روژنامه و گوچاریکی لی دهر ناکم تا بلش له نووسینه‌کم دا به لای لایمنیک دا لاجاره ، سردهمی نوق شینکار ناکرتت هندی لیکولینهوه به سوودی تدایه بو خوینده رانی کورد له دهرهوهی و لات . به لام له هندی با خود زوربهی دنگ و باسکان دا دنگ و باس و نه‌خاری و بلا دکنهوه ، با خود ناوی هندی بهرو ریخه‌راو دهمین که دروست بوون و کارکردنیان ناشکر ایه لای ههسو کوردیک - لیره دا بو شوهی مسئله‌کان لای شتوه خوینهران نالوز نمین شو شانه دست نیشان دهکین .

۱- دهربارهی ریلک کورتی ریخه‌راوه کورد- یه‌کانی کوردستانی خوارو لگهل شیران- دا ، من لهو باوهردم که شتوه وهکو سردهمی نوق یان ناگاداری تهاوی شو ریلک کورتی نامی شم دوابی به نین بان ناتانعوئی به راستی و درستی بیلخه‌سه بهر دم خوینهران - لگهلی شکر کهمیک ناگانان له بار و دخی شوئی کوردستان بوايه نمانزانی نامانچی شو ریلک که - تانه چیه . ریلک کورتی و هکو خوتان دهران مانای فروختنی بیروباوهر و تسلیم

بوون نه . بعلکو ههسو ریلک کورتیکی تاکتیکی با خود کاتی که له خدمت - کورن و کشته بی دانی شوژن دابی شهوه داوای جهاوهری کوردیهه تک تهنه‌سا ریخه‌راوی سیاسی . لهو باوهرمش دام که زور لهو ریخه‌راوه سیاسیانهی کوردستانی خوارو رتیزی شیران دنانن و شومش که بهوهی شو رتیزه لپشکه‌وتوخوارو دیمو - کراتی و زرگارکری گه‌لان برانی شهوه چارنووسی له چارنووسی شو رتیزه‌سه باشر نایی .

۲- له ژماره ۱۸ سالی دوو ، وبله هندی ژماره‌ی تریش دا وای نیشان تمدن گسه " بهرمی جود " سو به هوی زیات ریلک - خستنی خیماتی شوژنگیری له کوردستانی خوارو . وهوای نیشان تمدن شه‌گه‌سر بهرمی " جود " نهمابه حالی کورد شهوه خراپتر دیموو .

کاک ن م پاش شهوه که هتیشی نارموا ده‌کانه سر بهرمی " جود " و نیمه بی مان شرمه قسمگانی بنووسنهوه ، دنووسی : " ههسو کوردیکی ناگادار له بارو دخی کوردستانی خوارو باشر دهرانی فروست بوونی شو بهرمی بو جزایمی کردنی رژیم عراقی نهوه ."

پاشان نووسر دینه سر " دروست کردنی بهرمی کوردستانی بکنکرتوو " وای دهرده‌خا که کوبا بهرمی جود " ریلک لی گرتی و دنووسی : " شوه به هیچ شتوه ، یه‌که نه گرنگی به دروست کردنی جهمه‌ی کوردستانی تمدن و نه رمی دزایمی شو ریخه‌راوانی تر نه‌خندهوه که شومش مانای شوهی به شتوه سر به‌خوئی نین ."

نووسری نامه ن م با ر - سردان باس بزوتنهوهی خویندگاری کوردستان له شوریا ده‌کا و دنووسی : " شینا بزوتنهوهی خویندگاری کوردستان بهرگی بکنکرتنهوه ده‌جیت و له روژانی ۲۱-۲۲-۲۳-۲۴ - ی مانگی ۸ کونگری بکنکرتنهوهی خویندگاران دهمسرت ۱۰ باشر وایسو بیروزیایی له هه‌گه‌گوش بکن تک بده‌نگ بن له بهر خاتری دوتنیک ."

له تخری ناممگشی دادهنووسی شه ناممیه تهنه‌سا بیرو رای تایمینی خومه له دهرگای راستی یهوه سهیری روداوگان و مسئله‌ی میلله‌تکهم ده‌کم "

کاک ن م با ر ، مردان له کاتیکدا خو به بی لایمن دنامستی " هر لهو گانهش دا به لا دا هانی به لایه‌ک دا ، به جوانی له نووسراوه‌کمی دا دهرده‌کوی که شنه شوه به خراب نازانین . له کوهلی کوردهواری دا وهک ههسو گوئلیکی دیکه شفرادی سه‌ریه چین و ناغم و توئز و حیرب و ریخه‌راوهی جهاوارن . به لام میهممکی لهوه دایه ، له کوهلی کوردهوارییدا ، ناکوکی بیرو را و سو چون له سر مسئله‌کان دهمینه هوی بوختان و په لاساردان و نوبت بو ساز کورن .

بوچی شکر نووسره‌کسک ، روزنامه- یه‌کشتیکی نووسی و بیرو باوهریکی خوئی دهربری ، باه کسکی کسک یا ناقیمکی- تر نمین ، " خاومی معرامی زه‌هراوی " به کسکی ، میلله‌تیکي تهنه‌سولی دووقسهی سر لایه‌ری روژنامه‌ی نمین و تهنه‌مولی دهربرینی بیرواری جهاواری نمین ، چون دمتوانی شدمای نازادبخواری بکا ؟

کاک ن م دنووسی : " دنگ و باس و اخباری و بلا و ده‌کنهوه با خود ناوی هندی بهره و ریخه‌راوه دهمین که دروست بوون و کارکردنیان ناشکرا به لای ههسو کوردیک . به لام کاکي نووسر که دوو ناوی له خو تاون نهی نووسیهوه ج دنگ و باسک له سردهمی نوق دا بلاو گراوتهوه که دزی جولانه‌وهی زرگاربخواری کورد بی ؟ بوچی شو هقه دندا به‌خوئی ، به خفلیک بلتی نایی ناوهی بهره و ریخه‌راوی جهور به جز به‌تیری ؟

کاک ن م باس ریگهوتنی شم دوابی - یهو بارو دخی شورعی کوردستان ده‌کا له سر شورعی کوردستان نیمه زور باش ناگادارین بارو دخی ناله‌ماری کوردستان به لایه‌ره‌کانی سردهمی نوق دا رهنمگیان داوتهوه . به لام ناگانان له هیچ ریلکوه - تنیک نیمه که شو باسیان ده‌کا و دنووسی : " ریلک کورتی مانای فروختنی بیرو باوهر و تسلیم بوون نهوه . بعلکو ریلک کورتیکی تهنه‌تیکي . داوای جهماری کوردیهه " .

شکر مبه‌ست ریلک کورتی حیرسه سیاه‌کانی کوردستان بی ، شوای نیمه له هوه‌گه‌وه پی‌شوازیسان لی کردوه .

تضایب پیش شو ریلک کورتیه شنه دواي یه‌ک گرتی هیزه دیموکراتیکانی کورد- ستانمان کردوه . به لام شکر مبه‌ست ریلک کورتی لگهل رژیم کونمپرستی شیران بی ، نیمه ناگانان له هیچ ریلک - کورتیک نیمه - شهوه شینا له نپوان هیزه کانی کوردستان و رژیم شیران با عراق دا راد هری ، به بیرو رای شنه ریلک کورتی نیمه . ریلک کورتی " ماناو مهنه‌ویکی تایمینی خوئی هیهه ، شهوه پال و پدان و که- لک و هرگرتی دوو لایمعی تاکتیکی بیوه‌ج کوفریش نایی شکر کسک بو چوئی خوئی له سر شو مسئله هیهه .

به تهاوی لگهل توش هاردنیکین که دنووسی : " شهوه که بی‌عوی رژیم شیران به پیشکه‌وتوخوار و دیموکراتی زرگارکری گه‌لان برانی شو چارنووسی له چارنووسی شو رژیم باشر نایی " .

له باره‌ی باس کردنی " بهرمی جود " لایمان وابه لهو ههل و مفرجه ناسکدا کسکی کورد شکر به تهنه‌یکیشی هیزه‌کانی شورگیری کوردستانهوه بیت دلسوز بی بو مسئله‌ی بکنکرتنی هیزه‌کان و همت به بهر بیرساری بکات ، وهک تو " بهرمی جود " به لام نادات که نیمه نامانعی قسمگانی توده لایه‌رمی سردهمی نوق دا

بلاو بکنهوه . نیمه لایمان وابه " بهرمی جود " بکی له هیزه نیشمانه‌کاتی عراق و کوردستانهوه بو خصاتی دزی رژیم و بک گرتی هیزه‌کانی کوردستانی و معرامی موریکی له‌ماری هیهه . قنیت نمان نووسیهوه " شکر بهرمی جود نهمابه حالی کورد لهوه خراپتر دیموو " لایمان وابه پهوا له نووسن و گه‌رانوهی باه‌تکان دا بوسته راستی و جوامیری له‌مراچا و برز- نه‌کا .

له سر بزوتنهوهی خویندگاران کوردستان له شوریا ، و تاره‌کاتی نیمه له سردهمی نوق دا ، پیچه‌وانی بوچوونه‌کانی ن م دهرده‌خات ، به لام کاک ن م وهک لهم دنه‌یامدا به خصالی بیرو کونگری ساز ده‌کا و پیش به‌مستی کونگری " که له سه دهر نه‌چوو " نیمه ناوانبار ده‌کا که پیروزیایی مان لهوه هه‌گا ره بکندهوه !

له کورتی دا ده‌ناموی شهوه بیژین کورد شکر له باری فیداکاری و نورانی دان له پیناو زرگاری دا نهمینه . با له ناست رهنه‌وه نووسین و گوئی راکرتی له بیرو رای جهاوارییدا خو راکرتی هیت . با هر له خوژه بکنر ناوانبار بکنن و ناو و ناتوره بو بکنر هیل نمستن . با سیاست و بوچون له سر مسئله‌کان به یوانی خوتان نهران . با ریلک سدهم بیرو رای جز به جز بلا بنهوه و کسه بکنن . شو کسانه‌ی له فیکرو له بیرو راو له قلم دهرس ، شوانه تک ههر دیموکرات و شورگیری نازادبخوار نین ، بعلکو بروایان به کارو کرده‌ی خویشان نیمه . بکیم له زانایان دنووسی :

" چاپمعی بناخی میژوی سردهم ناتوانی و نایی میژو نالوز و به‌شو . کسک . نازادی چاپمعی تهنه‌میر دنا خیمانی به میژوی نیشمان و نه‌توه‌کمی خوئی کردهه "

برای خوشه‌یست کاک له‌تیف شاره- زوری ، ژماره‌کانی داوات کردبوون بو بهری‌گران . و تاره‌کانت له نوره‌ی خویناندا بلکو دهرکینهوه . هیوادارین له نووسین و هاوکاری دا بهرده‌وام بی .

برای برتیز کاک سه‌ریه‌ست ، له گهل سلاو ، سه‌بارت به هه‌گه‌گاکا- ندنی سردهمی نوق سوپاست ده‌که بین . روژنامه‌ت بو ناردراوه .

برای برتیز کاک شه‌میر ، هه ر چند نامه‌گت به فارسی نووسیهوه ، روژنامه‌کمی شیمه‌ش کوردیهه ، به لام دیمان شو روژنامه‌ت بو دهنیرین . هیوادارین یارمندی فیربوونی کورد- یست بیدا .

پاشاوهی ن ۴ وئاری بهیښی جهی توږکیا و کوردستانی توږکیا

هه‌والیکی داخدار

شورش به سه‌هستی رووخاندنی رژیمه... پشکگه‌نوخوازمکانی نیکاراکواو، شانگولاو... شرفستان، همر شوایش پشتی... سمبوزیم‌دهگرن که میلهتی فله‌ستینی... له ولاتکه‌ی ودهر ناوه، رژیمه...

شبه دزمانین به‌کوتی سوقیت و ولاتانی... سوسالیستی به‌راستی ناشتوان دهوی و... هیچ بهستی شعرانیان نه، شیمه دزی... به‌کار هینانی خاکی خومان بو به‌لامار و... شترش دزی به‌کیتی سوقیتی و ولاتانی... دیکه سوسالیستی میلهتانی دراوستان...

مدال له دایک ده‌بن و گه‌وره ده‌بن به‌لام... له بارو دۆخی شعر پشتر نازان له نکاو... ده‌بنه قوربانی جهکی که‌بیاپی...

له‌هه‌ستین، شیمه پشگرتی شو خباته... دلیرانه ده‌کامین که به‌کیتی سوقیت و... هیزه ناشتی خوازمکانی دنیا له پشکاو... ناشتی جیهاندا به‌رتوبه‌ی ده‌بن، شیمه... خومان به به‌شیک له‌م هیزانه دهمانین...

بویه خبات له پشکاو ناشتی پشویسته... گرتی به‌گرتی له‌گه‌ل پشگرتی شو که لانه‌ی... که خباتی مان و نه‌مان ده‌کمن دزی بره‌به...

دووچاره بره‌ستی و بیکاری هاتسون... سێ به‌کی داهاشی ده‌ولتی توږکیا بو... جهک به‌کار دتی، له نیتو ولاتانی ناتوڤا،... له‌شگری توږکیا دواي شه‌ریکا به ژماره...

تی و چه‌سانه‌وه‌ی نه‌خواه‌میتی و سیاسیتی... جهنگه خوازنی به‌لامار دانه‌ی شه‌میرالیزیم... جۆری به‌گرتنه‌وه‌ی نوق له کارو به‌ساری...

له هم‌ومان زیاتره، بویه کم کردنه‌وه‌ی... پیش بره‌کی جه‌کداری بو میلهتانی شیمه... شو واتیمه ده‌گه‌مینی: نانی زۆرت، نگاری... زۆرت، موکتور و دایین کردنی ده‌رتانی...

جیهانیدا که شیمه وه‌ک پشویست هه‌ستی... بی ده‌گه‌بن، گه‌ره‌که چاره‌به‌ریکی عادل... ندی شو مه‌سه‌ لانه‌ش له‌به‌ر چاو به‌گرتن شو... به‌سه‌ لانه‌ی گرتگی ژبانان هه‌به بو...

خوشه‌وه‌ی، خباتی میلهتانی کورد و... تورک دزی ریزی میلهتانی که له‌هیزتر... گوندرولی شه‌میرالیزیم شه‌ریکا دایه،... به‌شداري گونگرتی شیمه له پشکاو...

میلهتان، چاره نواری دواخستن ناگه‌ن و... برولیمی ناوچه‌ی راسته‌و خو به‌ستراوه... نه‌وه به‌دایین کردنی ناشتی له‌جیهاندا... به‌م جۆره له رۆژه‌لاتی نیوهره‌است...

پشویستی به‌کیتی سوقیت پشمان‌ناوه... ته قوناخیکی نوق به‌ره‌و پیش جیور، ههر... وه‌ها به بوته‌ی یادی، ۷۰ ساله‌ی شورش... مه‌زنی سوسالیستی شوکتو به‌ره‌وه له...

ناشتی ته‌واو جی‌کتر نابی بی چاره‌به‌کرتی... نیکی ره‌واي مه‌سه‌له‌ی فله‌ستین و مه‌سه... له‌ی به‌ته‌واه‌یتی کوردو بی راکرتنی شعر... کادراوی فارسی، توږکیا و کوردستانی...

چینی گریگاری هه‌موو جیهان و له... مرۆقابه‌تی پشکگه‌وتنه‌خوازو لایه‌نگرانی... ناشتی و دیموکراسی په‌روبه‌ی ده‌کمین... بزی توکوشان له پشکاو ناشتی دا...

رکنا دراوسق ن به‌کیتی سوقیت ن... که‌نوویسته ناوچه‌به‌کی بار نالۆزۆری وه‌ک... رۆژه‌لاتی نیوهره‌است، بویه مه‌سه‌له‌ی... ناشتی به‌تابعت بو شیمه کونگرتست و...

بزی سوسالیزیم

پشویسته، له خاکی شیمه دا جه‌نده‌سا... دیکه له‌شگری شه‌ریکا و ناتو هه‌به...

کۆر و کۆبوونه‌مکانی کورده‌واری بوون... ماموستا تاهیر توفیق نیشتمانپه‌روه... ریکی دلسوتاو بوو که شاوازمکانی له... گه‌ل ناخ و زاله بو سه‌ره‌ستی کوردستان... نیکه‌ل ده‌کرد و لاو به‌ری ده‌هینا جۆش... داخی گران تاهیر توفیقی هونه‌ره... ندپش وه‌ک معنی نووسه‌ر و کامهران... هه‌ینی شاعیر، داخ و حسرتی شازادی... کوردستانی خوشه‌وستی بره‌ه بن‌خاک و... له‌ناوای له‌گۆرانی کوردی کردو کورده... واری له مانهم و په‌زاره دا هه‌شتموه... شیمه به‌سه‌و خهم و په‌زاره‌ی خۆمان... به‌و بوته‌وه راده‌گه‌په‌لین و له که‌س و کار... و دست و به‌راهر و له هونه‌ره‌مندانسی... کوردستان سه‌رخۆشی ده‌که‌بن...

به پتی ده‌نگه‌ی وایسی گه‌یشتو، به‌داخ و... که‌سه‌ره‌وه، دله‌گه‌وره‌مکی هونه‌ره‌مندی به... وه‌فای کورد، ماموستای گۆرانی کوردی،... ماموستا تاهیر توفیق، له رۆژی ۲۰/۱۰/... ۱۹۸۷ پاش نه‌خۆشیه‌کی دوور و درێژ له... لیدان که‌وت و کوردستانی بو‌به‌اران کرا... وێ به‌جی هه‌شت... ماموستا تاهیر توفیق له سه‌رانسه‌ری... کوردستان به هونه‌ره‌مندی لێ هاتووی... گۆرانی و ناواری کوردی داسراوه و له... لایه‌ن کۆمه‌لانی خه‌لکی کوردستانه‌وه ههر... ده‌م جیگای ریز و حورمعت بوه... گورانیه‌مکانی تاهیر توفیق، شه‌ره‌س... به‌هاره، وێ له زاتم، سه‌عه‌ی به‌سته‌مه،... کرتی سه‌ره‌ستی، ساقیبا وایه‌هوه، و... هه‌تر، که‌رده‌م روونکه‌ره‌وه‌ی مه‌جلیس و...

یادیکی پیروز

له سه‌ر داخواری " یانه‌ی ۱۴ ی ته‌موزی دیموکراتیکمانی... عیراق " ۱۹۸۷/۱۱/۲۸ کاک دوکتور جه‌شید حه‌یده‌ری به بوته‌ی... ۲۵ ساله‌ی کوچی دواپی شاعیری نه‌مه‌رو پایه‌به‌ری کسور د... ماموستا گۆران سیمیناریکی گێرا... گه‌لیک له نیشتمانپه‌روه‌ران و شه‌هید دوستانی کورد و سه‌ره‌ب... له سیمیناره‌که‌دا شاماده بوون، دوکتور جه‌شید به‌دریزی یاسی... ژبانی شه‌هیدی و سیاسی ماموستا گۆرانی کرد و قوناخه... جۆر به‌جۆره‌کانی شیعری گۆران و ته‌شیری شه‌هیدی بیکانه له‌سه‌ر... شیعری گۆرانی شی کرده‌وه، جوانی په‌ره‌ستی و نیشتمانپه‌روه‌ری... و ئیفترا ناسیونالیستی له شیعری گۆران دا نشان دا، وتارو بو... چونه‌که‌کانی دوکتور جه‌شید له لایه‌ن به‌شدارانی کۆبی‌نه‌وه‌که به... که‌رمی پشوازی لێ کرا، زۆر له به‌شداربوه‌گان له سه‌ر شیعره‌کانی... گۆران و شه‌خسه‌تی شو قسه‌بان کرد... له‌سه‌ر شه‌هه که سیمیناره‌که به زمانی عه‌رمی به‌رپوه چوو،... به داخه‌ره نه‌مان توانی دتی وتاره‌که‌ی کاک جه‌شید بلاو به‌کینه‌وه،... به‌م بوته‌وه له دوکتور جه‌شید و له به‌شدارانی سیمیناره‌که داوای... لێ بوورد ده‌که‌بین...

پاشاوهی ل ۵

شوبه‌واری کورد

هه‌به‌ سیاسه‌مکان شه‌مانش هۆن بو... سه‌ره‌که‌وتنی بزوتنه‌وه‌که، هه‌روه‌جا ده‌وله... مه‌ندی ناوچه‌ی کوردستان به سامانی... سه‌روشتی، وه‌گه‌ریگی کوردستان له... روی، سه‌قرا ته‌بزی هه‌وه، شه‌ن به‌هۆی سه‌ر... ده‌وام بوونی بی نایاشی له‌و ناوچه‌یدا... هۆنه‌کی تری سه‌ره‌که‌وتنی بزوتنه‌وه‌که... نه‌ه‌وونی هه‌نگاوێکی دیپلوماسی به‌له... لایه‌ن ده‌ولتانه‌وه بو دروست کردنی... نیشتمانیک بو کورده‌کان... ته‌بیه‌تی: شه‌م وتاره له باری زمان و نیتوه... روکه‌وه بی ده‌س کاری بلاو کرا و ته‌وه...

بزی سوسالیزیم

گۆشه‌ی نه‌دهب

پېشمه‌رگم ۰۰۰ من

روون كړنډنومېك

له ژمارې (۱۸) ې سردمې نوټې ، شم پارچه شيعره بلاوكرابوومه ، به ناوې " هلسو " ، به لام كاك جه لال دصاغ شاگاداري كړدوين ، كه شو خاوضې شو شيعرېه و چند هلمېمكېشې تېدا كراوه و هېرومها له ۱۹۶۵ يو پېكغم جار بلاوكرابوومه . شېستاش دواي چاك كړدني هلمكان و دوزېنومې خآ ونمكې دوو باره بلاوې دمكېنومه .

پېشمه‌رگم من ۰۰
پېشمه‌رگم من ۰۰
نه توټې و، نه كولله وناش
نه رمشايې دستې دوزمن ،
نه فروكې بوټيا تفقيــ
نه ناخالصې ناگر پزړــ
نامترسيتي ،
له خبانا نام بهزيتي
گيان له بهر بمخاته كورتي ،
ريگاي راستم يتي ناگورتي
پيماڼې من ، سويند خوري من
يو ميللتم دلسوزيه ،
تاكو مردن ، پېشمه‌رگم من
۲
بهار له قعد پالي كيټوا ،
له بهرزي ، له نيشوا
هاوين ، بهمين ، دوور له بهزين
پايږ ، لكمل كه لاريــزان ،
تاكو زستان
له سر لوتكې چپاي به فرين ،
ماندوو نعووم ،
پاسواڼې شم خاكه سووم
له شالوې پيسې دوزمن ،

پيماڼې من ، سويند خوري من ،
يو ميللتم دلسوزيه ۰۰
تاكو مردن
پېشمه‌رگم من ۰۰۰ پېشمه‌رگم من
۳
منيش ومكو ، نهمې پيشوو ،
ومكو باو وباپيرانم
روح و كيانم ، فيدا شمكم ،
هاوار شمكم
په لاسار دهر شمبزينم
شمروينم
هغتي زموتكراوي كورد ،
بغرضي خويڼ
به خبانا زوردار بهزين ،
دست شهيم
يو كطلي من
پيماڼې من ، سويند خوري من
يو ميلله تم دلسوزيه
تاكو مردن
پېشمه‌رگم من ، پېشمه‌رگم من
۴
دنگي تازاد ، دنگي رهوا
چريكې داد ،

شمې كمركا
گوټچكې بي داد
شمې تاوانباري خويڼ ريټ ،
چنگي پيسې ، دستې بي نوټ
له پخني كورد بهر داتموه
برواتموه
چنگه به كريټ ، نينوك دريټ
ميږدمزې نارمق نمريټ
باش تي بكا له سوزي من ،
له تاوازي پيروزي من ،
پيماڼې من ، سويند خوري من
يو ميللتم دلسوزيه
تاكو مردن
پېشمه‌رگم من ، پېشمه‌رگم من
۵
يو شوانه كه بي شرم ،
وك هولاكو درندانه دېته شرم
له ناو تاريكايي شوما ،
كه بي خبهر واله خمو ،
مال و ديهات شسووتيتن
كورپكېم له خويڼ شمگوزيتن ،
خمو له جاو شموريتن
يو شوانه ،

تا شم خاكه ، شم به هشتي
كورډ ستانه ،
گورستانه ۰۰۰ جيگاي مردن ،
پيماڼې من ، سويند خوري من
يو ميللتم دلسوزيه
تاكو مردن
پېشمه‌رگم من ، پېشمه‌رگم من
۶
بستې بهرزي هيو داريم
سركهوتنم يو باس شمكا ،
گوټي ناخزانم كاس شمكا
زمان له سر لمبي دستم ،
قوربانېه يو مېستم
تا سبينيټي ؛
سزدهي شادي يو كورد بيټي ،
يو سركهوتن
پيماڼې من ، سويند خوري من
يو ميللتم دلسوزيه
تاكو مردن
پېشمه‌رگم من ، پېشمه‌رگم من
جه لال دصاغ

پاشماوه‌ی ل ۷ نینه و خوښه‌ران

برای خوشبویت كاك مستغفا—
دادار ، له گمل سلو ، شيعرمكنات
تصليحي بهرپرسي بمشي نهمېسي
روژنامه كراون .
برای بهرنيټ كاك ناهيد ، له سر—
داخوازي خوت شووا روژنامهټ يو نير—
درا ۰ هيوادارين توش نابورنه‌ی سال—
نه‌ی سردمې نوټې بنميري .
برای بهرنيټ كاك كافي تازاد ،
لهم ژماره‌په‌ره روژنامهټ يو دنه‌بدری
برای بهرنيټ كاك م- لوتغي ، نرخي
تابورنه‌ی شمش مانگي سردمې نوټ
يو ثورپا ۵ ماركي شملماني فيدراله .
لهم ژماره‌په‌ره روژنامهټ يو رهوانده
كړي .

هدنگاويكي به‌كلك

فيدراسيوتې كومه‌له كوردستانه‌مکان
له سويد روژي ۱۹۸۷/۱۱/۲۲ يو ليكوليدنه
وه وپتر اگه‌شتنې همدې گير وگرفتسي
كوردستان له سويد كوتبونومېكې پېك -
هيتا .
فيدراسيوتن له هموو حيزب و ريكراره
سياسيه كاني كورد و له سر و كلكاسي
پيشووي فيدراسيوتن وله گه‌لېك كهي سيا-
سي و كولتوري سره‌په‌خوي گيترا يووه كه يو
باسكرن و ليكوليدنوم و ريگاي چاره دوز-
يذهوي گير وگرفتگان به‌شداري بگمن .
بهرنامه‌ي كوتبونوموه بهرنيټ يوو له :
تنگه و چلتمه‌ي خويڼدن و معمره‌سي زارو
كي كورد له سويد ، گيرو گرفتني زمان وها-
ندانپان يو به‌شدار بوون له كارو باري كو
مه‌لاپتې و گيرو گرفتني كورده په‌نا بهر
كان ، به شوانه‌ي له سويدن وچ شوانه‌ي له
معدودا ده‌پانه‌وي بيته سويد .

گه‌لېك له‌پانگه‌گراوه‌كان به ناخافتن
و ليكوليدنوموه وپيشنباري به‌كلك يو
باشبووني كاروباري فيدراسيوتن به‌شداري
پان كورد ، كوتبونوموه له بواريكي برابانه و
كوردانه دا كار وباري خوي كوتامي پي
هيتا .
له سر لې گيترا نهمې " كومه‌له‌ي
كولتوري كوردستان " له شاري پوتوبوري
كالك كهرمي حسامي له سر " ش غري
شيران و عيراق و تشه‌پري شو له سر
جوانهموي رزگاربخوازي كورد " به

به‌شداري كه ليك له كوردستانې دانېشتوي
شوشاره سيميناريكي پېك هيتا .
باش وتاري كاك كهرم ، گه‌لېك له
به‌شدار بوگاني سيمينار روونگرده وهو
يو چوون ويبر ورايان دهر برې وله باس
ليكوليدنوموه به‌شداريان كورد . گه‌لېك
پرسباري جوړ به‌جوړ له كاك كهرم كران
كه ولايمان درابوه .
شبه وتاري كالك كهرمي حسامي له
سيمينارمكدا ، له ژماره‌ي داهاتووي -
" سردمې نوټدا بلاو ده كېنوموه .

" سې بيټي سې "
كيرانه‌وي نووسراوه يو جووني چاپمغني جوړيه جوړي جيهان
له باره‌ي كوردستان و رووداوه‌كاني نيو جووانهموي رزگاربخوازي كورد
بهو مانايه نيه كه نيومروكي باسكراوه‌كان به تهاوي له‌كهل يوچوون و
بيرو باوه‌ري ده‌سته‌ي نووسران پك ده‌گرنوموه . مقبستې شيمه شه‌ويه
كه خويتمه‌راني بهرنيټ له يو چوون و بيرو راي ريكراره‌وه حيسب‌زب و
كه‌ساني جوړيه جوړ له باره‌ي كوردستان و بزوتنوموي رزگاربخوازي
كورد شاگاداري پان همې .
" سردمې نوټي "

Ji r. 1

Kurd u ...

Kurdistanê ji emperyalistên rojava re pir giringiyek stratîjîk heye, çûnki ew di wir re ew dikarin gefan li tixûbê Jêriya Sovyetistanê û wan welatên ku siyasetek pêşketî heye bikin. Paşî nivîskar tîlya xwe bo wê çendê dirêj dîke ku Kurdistan pir çiya, kêrî û nihale, ew pir başe ji bo şerê partîzaniyê. Serbûrên berxwedanên Kurdan li sedsaliya 19, 20-an de li Îranê û Iraqê ew çend selmand (Îsbat) kir ku esker xwe li ber şerkerên Kurdan nagire ji ber ew di cihê xwe de pir şarezane.

Nivîskar behsa dewlemendiya axa Kurdistanê dîke nexasme neft ku di herçar parçên Kurdistanê de heye. Corê neftê û erzaniya wê û ji ber ku ew serokanya nefta soryê û Tirkîye.

Paşî nivîskar behsa hejmar û zimanê Kurdî dîke bi zaravên wî ve û dewlemendiya kultura Kurdî ku ew ji wan welatên ew bindest kirin pir cudahî heye. Di vê çendê de nivîskar çen xalan destnîşan kirine: Wek ziman, binyatê civatî, têkeliyên xêletî (çşairî) û his kirin. Ev cudahiye bûye egera mana kurdan û pûç nebûna wan dinav wan gelên ew dagîr kirin de. Nivîskar dibêje: 9.31% li Îranê, 9.15% li Iraqê, 5.3% li sorya 1% li Sovyet û 5/1 li welatên din, ger em van gişka bi kurd wergîrin, dê bo corek din bibe. Paşî nivîskar behsa barê dimografî dîke yê ku wan rîjêma her ji serdema salên 20-30-an de ji alê kurdistan li dijî Kurdan dest pê kiribû û heta îro her berdewame. Ew bo nimone xweya dîke ku: Di dawiya şerê yekemê cihanî de heta san 70 hejmara kurdan li Iraqê ewên li Kurdistanê dijîn 5-4% kê m bûne ew di demekî de ku hejmara Ereban 5.7% zêde bûye. Her wesa ew behsa guhastina kurdan dîke ku dewleta soryê binavê (Şûka Erebi) bû cihên din veguhastibûn.

Nivîskar "Înodimografî"

Nivîskar di gotara xwe de li ser vê çendê dibêje: Kurdistanê ji alê Înodimografî ve çî cudahî digel welatên din de nîne di çevera rojhilat de ji alê çiyayî ve axek qelew û pir biha û avek boş heye. Hejmara Kurdan dibe 20 milyon, wek piraniya welatên Asya her car kes di yek kilometra cargoşê de dijîn. Husa Kurd mezintirîn milête di cihanê de ku ji mafên diyar kirina çarenivîsa xwe bê behrin. Ji bill 150 hezar kurdên ku li sovyet de ne.

Nivîskar bahsa cudahiya ziman (diyalkî) û mezhebên Oletî dîke û dibêje: Raste giringiyê naden cudahiya ziman û oletiya kurdan. Ew kurdên ku xwandin kiriye, ji bill zimanên deverê (Erebi, Tirkî, Fârisî), ew zimanên din jî yê biyanî dizani.

De gel wê jî de ji ber cudahiya zaravan piroblêm heye, neher di alê Kulturî de, lê di mîne û ramana siyasî jî de vê çende di alê têkeliyên kultura netewî de ji cihê xwe heye nexasme dinavbera mezhebên (şîc û sinnî) de. Pir his dibête kirin bi vê çendê dinavbera musulmanetî û Êzidiyatî de ku hinde caran yezidiyan û zazan ji bi Kurd na hejmêrin.

Nivîskar lazerêv behsa ol û terêqên wê dîke wek terîqa (Neqşebendî û Qadirî) û dibêje: Bêgoman ew cudahiya oletî û kulturî dinav kurdan de evro karê xwe nîne. Yekcarî gava pirs dibite yekbûna hêzan di pîrsa netewî de. Lê her astenge di rêya yekbûna netewa kurd de û dijminên derve û navde wucê jî wê çendê dibînin ji bû nehêlin çarenivîsa paşeroja xwe diyarbiken.

Tekeliya netewî ya navxweyî anku mesela netewî ya behskirî, du alê wê hene:

Pîrsa Kurd û têkeliya wê li wan welatên ku kurd têde dijîn bi pehnatî. Têkeliya netewî dinav Kurdistanê bi xwe de bi tengî.

Nivîskar carek din behsa hejmara Kurdan dîke û dibêje: Li gor serhejmara 1970-76-an de li Tirkîye 23.8% xweçihê wê kurdin di sala 1970-an de sala 1975-an 16% li Îranê, sala 1975-an 28% xweçihên Iraqê û sala 1976-an 11% jî xwe cihên Soryê Kurd hebûn.

Nivîskar abûrî û civakî

Di wan deverên ku Kurd têde dijîn ji hemo alekî ve cudahî heye. Çenda pêşketina civakî, rêxistina civakî abûrî û çşairatî di qalibê kevn de mane. Her çende di gelek cihên Kurdistanê de gohrîn bûne û pêngav berev sermayedari havêtine, nexasme ew tişt di Kurdîstana Tirkîyê de diyare, lê di Kurdana Îran û Iraqê de têkeliyên çşairatî bihêze. Bi tinê bi du peyvan

dikarin cudahiya têkeliyên civakî dinav perçên Kurdistanê de bêjin, ew jî ger hebe.

Pêşdeçûna deverên Kurdî li Îran û Iraq û Tirkîyê bi rêya sermayedari de, bi bi hêzkirina nasyanalîzma Kurdî, hin ji alê siyasî û hin jî ji alê îdolojî de, binqata civakî û abûrî dirust dibe. Ew çend ji wek hêzek bilvîn armanca siyasî jî çarçova borjuwa dernakeve. Lê her ew diyar kirin û derbirina armanca miliye, lewra bêgoman ew pêşketinxwaze Paşî ew bi dirêjî behsa jîna abûrî, berhem û hêwan xwedî kirin û serûberê candin û senetî li Kurdistan dîke û dibêje:

Berê serane yê Îranê di sala 1975-an de bitenê 150 dolar bû, di demekî de bi giştî 1340 dolar bû. Yan li Iraqê bi tenê 12% jî baca wê bo Kurdistanê dana bû. Ji 150 pirojên senetîbî tenê 4 li Kurdistanê danan.

Nivîskar di bêje:

Bi rastî ji alê civakî, abûrî û berhemê zevî çandinê, rengê mêtîngeh, gelek nişanên kolonyalî bi Kurdistanê ve diyarin. Bi kurtî em dikarin taybetiyên civakî û aborî li Kurdistanê di du xalan de diyar bikin:

R. 2

Ji r. 2

Li ser Îsmail Beşikçi

Dema ku di hepsêda bû, serokê Sendîqa Nivîskarên Îsvîçrê, Mdm. Mousse Boulanger, ji Beşikçi re namek bi zimanê Fransîzî şandibû, têda digot ku nivîskarên Îsvîçrê, Îsveç, Finlandiya, Norveç û Danîmarqayê silavên xwe digînin û bo azakirina Îsmail name ji serokê Tirkîyayê re jî şandine. Îsmail ji bersiv û sipasiyên xwe ji Mdm. Boulanger re nivîsî bû û behsa halê Kurdê Tirkîyayê kiribû. Cunta eskerî got kû ev name dixwaze Tirkîyayê rûreş bike. Ji bo vê namê jî 10 sal ceza dane Îsmail Beşikçi.

Beşikçi di gelek hepsanda ma, Edenê, Golcukê, Çanaqqelê û Entabê de bi salan ceza kişand. Ceza qedand û isal meha Gulanêda derket.

Dawiyêda gere, du-sê pîrs binê gotinê ku gelekî giringin.

1- Ev hakimê ku ji bo nama Mousse Boulanger 10 sal cezada Îsmail Beşikçi, paşê ji hinekan rişwet girt û ji bo vê ceza girt.

2- Nivîskar, dimokrat, sendîqa nivîskara û organizasyonên Tirkîyayê dinê, qet yekî dostî nişanî Îsmail nedan heta van du salên dawiyên. Beri ku Îsmail ji hepsê derkeve û piştî wî, pîr kesan nivîsî û neheqîya xwe qebûl kirin, jirtî û mezintiya Îsmail hanine ser zarû derheqê kurdandê dest bi nivîsandinê kirin. Her roj ji bo heqên kurdîyê demokratîk tiştên nû dinivîsîn, lêkolinan çê dikin.

3- Îsmail Tirkeki cesûr û herbêjî demokrate. Ditinên wî bi hemû kesan re helbet nedibûne yek. Ev jî tiştêki tebiîye. Ev kesên ku di partî, grûbên me kurdan de dixebitîn, an jî bi xwe serê xwe bûn, ditinên wan bi Beşikçi ve ne bi sedî sedhevêbûn. Lê belê dostî û dayin-standinên Îsmail Beşikçi bi hemûyan re hebû.

Lê dîsa ji gere meriv qebûl bike û bê tîrs, bê fedî bine ser zimanê xwe ku, welatparêzên kurdan vî wari de, li hemberî Beşikçi wazîfên xwe ne hanine ci. Naxwazim bijim ku Îsmail birkirine, qedir nedanê, lê dixwazim bêjim ku, vî warîda kêmasiyên me kurdan nayên inkar kirinê. Ev rexnan jî bo me hemûyanin, ne jî bo hinekan, hêvî dikim em van kêmasiyên xwe bibînin û ne jî bo Îsmail Beşikçi, jî bo hemû kesan wisa hereket nekin. *

Ji r. 1

Li ser Îsmail Beşikçi

Li hêla Dêrsimê, qeza Hozatê, -Bajarê Seyit Rizayê şoreşgerê Dêrsimê û Kurdistanê yi bi nav û deng- cigirtiyê qaymeqam bû, demeka kurt li wira ma, paşê çû li Universita Erzurumê, bû asistanê sosyolojiyê. Di salên 1965-71 li wê derê karê ilmi dikir, pirani li ser mesela Kurd û Kurdistanê lêkolani çêdikir. Eşîreka kurda heye, navê wê eşîrê Elikê'e. Havînê têne dora çiyayê Nemrûd, li hêla Bidlisê, paşê zivistanê dadigerin diçin deştê. Koçerin. Îsmail çû, lêkolînên dûr-dirêj çêkirin li ser wê eşîrê. Ev xebata xwe, têza doktorayê, wek pirtûkekê nivîsi, "Eşîra Elikê a Koçer", 1967 de bû doktor, doktorê sosyolojiyê.

Disa wan salanda li Kurdistanê Partiya Karkerên Tirkîyayê "Civînen Rohhilatê", -Dogu Mitingleri- çê dikir. Gundî, karker û xelq geleki bala xwe dan van civînan. Îsmail Beşikçi lêkolîn li ser van civînan kir û nivîsand.

Lê hukumatê û Universitê ji Îsmail heznedikir, pêra dijîti dikirin. Ne dixwastin kû Îsmail li ser Kurd û Kurdistanê lêkolînê çêke. Îsmail gura kesî nedikir û digot, ez nikarim li hemberî wê mesela aşîkar, xwe bidime alîkî û li ser re gav bikim, derbas bibim, merivên li ser ilmê dixebitin, nikarin awha bikin. Eva neheqiyê. Îsmail kitêbeka mezî û giranbaha derxist, bi navê "Dogu Anadolunin Duzeni", -Nizama Anadolîya Rohhilat-. Wê çaxê zor bû, "Kurdistan" gotin, lewra dewa "Kurdistanê", gotibû, "Anadolîya Rohhilat." Li ser wê pirtûkê Universita Erzurumê ew ji karê wî avitîn, Îsmail ji çû Enqerê, li "Fakulta Îlmê Siyasetî" bu doktor asistan. Wê demê, 12 Mart 1971, cûnta eskeriyê dest da ser idara Tirkîyê. Îsmail girtin, havîtinê hepsa Diyarbekrê. Hevalên wî yê Profesora, hemû hatin, dijî wî şadeti kirin di mehkemê de ku, Îsmail Beşikçi Kurdîti kiriye, xwastiye kurda ji Tirkîyê veqetîne. 13 sal ceza dane Îsmail. Îsmail qet rojekê ji berxwe neket û poşman nebû.

Jina wî, Leman xelqê Erzurumê û Mamosteye, ewqas zehmet kişand ku nayê gotinê. Lê disa ji bi sebr benda mêrê xwe ma, bihn tengî nişan neda. Îsmail endamê, 'Sendîqa Nivîskarên Tirkîya' bû, lê tû cara ji wan dostî û alîkari nedît. Demokrat û nivîskarên Tirkîya, wê demê geleki piştigirtiya hukumatê û dijîtiya Kurda dikirin. Ew qas neheqî dibû, lê disa ji ew bêdeng diman. Ya rastî van salên dawiyê da rewş hatiye guhartin.

1974 da, li Tirkîyê efûya mezî derket û Îsmail Beşikçi ji jî heqê derket. Disa lêkolînên xwe dom kirin û "Dewa Îsmail Beşikçi", -Îsmail Beşikçi Davasi-, ev kitêba di nav weşanên Komal çapkir. Li peyhev pirtûk çêdikir, hepsê de rind tivdareki xwe kiribû. 1976 de, pirtûkeka din, "Metodê Îlmi", -Billim Yontemi- derxist. Dû re "Îskana Kurdîye Bi Zori" -Kurtlerin Mecburi Îskani-, "Têzê Tirkîyê Li Ser Dîrokê û Mesela Kurda"- Turk Tarih Tezi ve Kurt Sorunu-, "Destûra Partiya Cûmhûriyeta Xelqê 1929 û Mesela Kurda", -Cumhuriyet Halk Firkasi Tuzugu 1927 ve Kurt Sorunu- çap kir. Ev pirtûk di nav weşanên "Komal" de derketin. Ji bo van kitêban ji, berê 3 sal ceza girt û li Qaynarca, wilayeta Saqareya'yê hepsêda ma, dewên wiyên dinê dom dikirin.

R. 3

Dewama bîranîna 50.saliya Dêrsimê.

Bi kuştina "Elî Şîr" ê Şaîr û siyasetî, dirbek mezî bi berxwedana kurda ket û piştî girtina rêberan, di 18/11/1937-ande Seyîd Rîza û çend hevalên wî yê din li sêdarê xistin. Di demê mehkemê de, tirkî dîxwast Seyîd Rîza biyani bikin û deştê Sovîyet bixin nav pîrsê. Seyîd Rîza dê dadgeha tirkî de gotî "Ez ji binemaleh Kurdîm ku çî car guhdarî biyanî nekîrîye û binemala min ev çend sed salin ji bû netewa xwe ya kurdî di xebite, lê mixabin ku heta nihe serneketiye."

Seyîd Rîza li jêr darê sêdarê ho got:-

"Emrê min 75 salin û niha ez diçim gel şêhidên din ên Kurdistanê. Dêrsim şikêst, lê Kurd û Kurdistan her dimînin. Lawên Kurd baş dizanin dê ew çawan tola me vekin."

Piştî kuştina Seyîd Rîza, ew berxwedana ku ew çend heyam bû bi tenê û bê alîkarî dom dikir şikêst. Serbîrîna xelkî ji alê Tirkîyan ve dest pêkir. Bi çûk, mezî, pîr û kalên Dêrsimê di şkeftandê kom kirin û agir berda wan, tev xanî û avahiyên xelkî sotin. Pirtir ji 500 jin û keçên Kurd ji bû nekevne deştên Tirkîyan, wan xwe dirûbarê "Monzor" de xendiqand, kuştîyên berxwedana Dêrsimê dibin 40 hîzar kes.

Li gor lêkdana partîya Komonîsta Tirkîyê, di sala 1925-1938 nêzîkî yek mîlyon û nîv Kurd hatine kuştin yan bû deverên dîr guhastine"

Ew hemo kuştin û sotin nikaribûn serhildan û berxwedanên netewa me li Kurdistanê Tirkîyê binbir bikin. Xebat ji bo rizgariya her berdewame.

Pîroz be bîranîna 50 salîya berxwedanê Dêrsimê û her serkevîti xebata netewa me di Kurdistanê de. *

Ji R. 1

GALTE BÎ ...

scrokwezîrê tirkîyê da xuyakirin ku hewildana meha novembarê ku gerek bû gi 8 i novembarê helbijartina parlemantê bête kirin. Ku wê helbijartina giştî bibê, Ji bilî wê ji ku partîyên siyasetî nikarin di helbijartinê de pişikdar bibin. Ew du mîlyon kes ji wê bêtê parebin di helbijartinê de. Li gor rojnama "Cumhuriyet" ji 24 mîlyonan di dengdanê de pişikdar bûne. Kurt û Kîrmanc. Ew hemî hewidan nikarin girtfariyên abûrî, siyasetî û civatî yê li tirkîyê çareser bikin. Hêzên pêşketî li Tirkîyê ji bo azadiyê û demokratîyê di xebitin û ew dê bi yekbûnê biser faşîzmê de serkevin. *

Ji r. 3

KURD Û Kurdistan

Yekem, bi tîkrayî nîzmiya çenda pêşde çûnê li çav wan welatên ku kurd tîde dijîn.

Duwan. Cudahiya rabûn û pêşde çûnê di her perçê Kurdistanê de

Ev gotare we dom bike di hejmarê bêt de herçend hizra me di gel ya

nivîskari de di zor cihan de hek nagire. *

Ji xwandevevanan re

Rojnama "Serdema Nû" rojnamek siyasetî, Ferhengî û Çandî ya Kurdiyê.

Ew ji bona belave kirina tiştên li ser pîrsa kurdî û tevgera netewî ya gelê Kurd hatîye danan, herwiha ji bo nivîsîn û pêşde birina ziman û ferhenga Kurdî. Rûperên rojnamê vikîrîne ji himo xwandevevanan re. Ew dikarin nivîsînên xwe li ser edeb, dîrok û zimanê Kurdî binivîsin.

Hersîha her hîzir û bîra wan hebe li gor doza kurdî û çorişa Kurdistan bêt hîrîş kirin bo ser çî layên siyasetî yê Kurdî, ew dikarin tiştên xwe ji rojnamê re bişînin. Lê xwedîyê her gotarekî li gor gotarê xwe berpîrsiyare. Gerek hûn navê xwe yê dirîst bi gotarî re bişînin, gerhûn na xwazin navê we yê dirîst belav bibê, wê çaxê dikarin navekê din ji xwe redanîn, rojname gotarê pê re belav bike.

Êdî mil bimil ji bo pêşde birina peyva Kurdî. || Serdema Nû ||

XWEDI:
Dr. Cemşid Høyderî
BERPIRSYAR& REDAKTOR:

Kerîm Hussamî
TRYCK: ARARAT TRYCK

Serdema Nû

Rojnameke siyasi, çandî û civakî ye

P.O.BOX 7066
16407 KISTA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2
ISSN 0284-3412

Sal 2

HEJMAR 23

KANUN 1987

Biha 10 Skr.

Li ser Îsmail Beşikçi

İsmail Beşikçi, sala 1939, li bajareki piçûk, Îskilipê, qeza wilayeta Çorumê, ji dê û bavekî Tirk hatiye dinê. Bavê wî Hüsni deh sala berê çû heqîya xwe, diya wî Zahide li Çorumê li ba birayên İsmail dijiya, lê ana vê gavê nizanîm diya İsmail Beşikçi diji an na. İsmail zarokeki piçûk, zerînî, çevên wî heşin bûn. Di zaroktiya xwe, bi hevalên xwe re, gelekî nermik û bi biratî rê diçû û dileyst. Hetani dest pêkirina xwendina lîsê, li Îskilipê ma, paşê çû Çorumê lise qedand. Ji maleka feqîr bû İsmail, paşê hate Enqerê dest bi "Fakulta Îlmê Siyasi" -Siyasal Bilgiler Fakultesi- kir û sala 1961-62 ew fakulte xelaskir.

İsmail êdî xort bû, lê ne minanî xortên dinê. Disa bédeng, li ser tiştên der-dora xwe gelekî disekini. Bi çevêkî dinê li der-dora xwe û bûyeran dinhêri. Çû eskeriyê, sûbayê cigirtî bû, li Bedlis û Heqariyê, 1963-64 de Kurd û Kurdistan nas kir. Ditinên wî yê berê, ji dibistan û ji der-dora xwe hînbûbû, gişt ser û bini bûn... Her roj ditinên wî yê bêtir ronahî û zelal dibûn. Kurd û Kurdistan ne ew tiştên ku hîni wî kiribûn. Bi çevêkî zanexwas li Kurd û Kurdistanê nihêri, ji xwe re rêka nû, teng û asê didit dûrve, lê ewî xwe da li ser vê rê. Xwast ku Kurd û Kurdistanê û meselên wê rind nas bike. Paşê çû Kilis, Nusêybin, Bayezid, Wanê geriya, gelo ev deran çima bûne merkezên qaçaxiyê û ticaretê? Ev bajarên her diçûn mezin dibûn, rewşa nû çibû û yê çawa bibiya? Li ser vana çend maqale nivîsi. Kesi nizanibû û texmîn ji nedikir kû İsmail Tirke. Çilo dibû, yekî ne kurd tiştên waha binvise? Heta niha qet tiştêkî wisa ne bûbû.

R. 2

Kurd û Kurdîstan

M. S. Lazerev

Lazerêv di kitêba xwe de "Pîrsa netewî di welatên nû azadbûyî" de ev gotare belave kiribû. Ew kitêb di sala 1986-an de li Muska derketiye û vî gotarî 35 rûperên wê kitêbê girtine. Em ji ber girigiya naveroka wî gotarî, dê kurtiyekê jê belav bikin.

Di destpêkêde ew tîya xwe bo çend bûyerên dîrokî dirêj dîke. Li serpîrsa Kurdî û dîroka wî ya pir xwîn û rolê Kurdan di dîroka wilatên rojhilata navîn de.

Paşî nivîskar dibête ser xasyatên taybetî yê pîrsa Kurdî û rolê wê di kawdanê niha yê cihanê de.

Van ew çav egeran nişan dîke ji bo dijwariya wê pîrsê:

1- Egera Cugrafi:

Di virde ew behsa axa Kurdistan dîke ku dikevte jêriya rojavaya Asya. Paşî di bêje: Kurdistanê welatê Kurdan, çî demekî hukmetek serbixwe nebûye. Lê zaravê Kurdî di zivirî bû sedsalîya 12 û di sedsalîya 14-an jî de cîyê xwe girtiye. Paşî ew dibêje ku pîrsa Kurdî ne bitenê ji wan Kurdan re ye yê ku li Kurdistanê dijîn, lê wisa jî wan Kurdan digirî yê ku ji ber çend egeran dîv ji Kurdistanê dijîn, yan bi zorî ew jî cîyê wan veguhastine.

Paşî nivîskar diyar dîke ku pulikiya Kurdistanê piştî şerê duwemê cihanî guhrîn bi serde hatin. Nexasme (bi taybetî) li başor û jêriya rojhilata Kurdistanê, ku piştî perçe kirina welatên Ereblî, mîratiya Osmanî rast kate bin kontrola Îngilîzî û Ferensî piştî şerê duwemê cihanî Îngilîzî û Ferense neçarbûn Sorya û Iraqê bi cih bêlîn, lê Kurdistan her ma perçe kirî, husa Kurdistan jî alê cugrafi ve keto nav jîna navxweyî û tîkeliyên netewî yê nav Tirk, Iraq, İran û Soryê. Bêgoman ger em li nexşey binêrin, dê binin ku Kurdistan bi sovyet re hevtuxwibe paşî lazerêv dibêje:

R. 3

Galtekirin bi Azadiyê

Di heyamê bûri de ji bo çavçemandina xelkî û balkêşana welatên ewrupa rojava û hev peymanên "NATO", û ji bo rêdan bo tîkoşerên siyasi, li Tirkiyê helbijara giştî hate kirin. Em dizanin ku ji piştî Inqilaba 1980-an, tîkoşerên siyasi yê hîzbên din û pir kesên siyasi qedexa kirin. Ev çend salin hukmeta Tirkiyê dixebite ji bo bibe endam bi bazarê hevbeşê ewrupî re. Lê heya niha pir jî endamên parlemanta ewrupî dibêjin: Heta li Tirkiyê demokratîk wek li ewropa nebe û pîrsa netewên din çareser nebe, nabe tirkiyê bibe endam li bazarê hevpişkê ewrupî.

Hukmeta "Tirgot Ozal" ji bo bala ewropa li demokrasiyê li tirkiyê rabikêşe û bi wê hêviyê ku dema helbijartina giştî dikin, tevaya xelkê Tirkiyê wê dengê xwe bidin hukmeta Tirgot Ozal. Lê berovajî xwezîyên Tirgo Ozal, xelkî jî bo pûçkirina wê hîviyê dengê xwe dane serok partiyên kevin, ew jî di demekî de ku pitir jî du milyon dengê xwe nedabûn.

Di yare ev pêngava hukmeta tirkiyê her yarî û galtekirine bi zadiyê. Çunkî di welatekî de ku rêkxirawên demokratîk, niştîmanî û pêşketî, komelên sinfî û siyasi azadiya tekoşinê nebe, her bitinê partiên borjuwa û kevneperest serkişê û ser berdayî bin. Di welatekî de ku kêmatiyên netewî jî wan nêzîkî 12 milyon kurd jî her mafê netewî û mirovatî bê bahir bin, êdî ew rengê direwan kesekî na xapîne. Nuha û berî ku wê helbijara giştî berhem bigre û partiên siyasi nikaribin xwe kom bikin. her piştî dendanê

R. 2